

ÅRSREDOVISNING

KUNGLIGA 2018 OPERAN

INNEHÅLL

SID 3	<i>Vd har ordet</i>
SID 4	<i>Förvaltningsberättelse</i>
SID 8	<i>Verksamheten 2018 i siffror</i>
SID 11	<i>Resultat och ställning</i>
SID 16	<i>Noter</i>
SID 20	<i>Bolagsstyrningsrapport</i>
SID 24	<i>Revisionsberättelse</i>
SID 27	<i>Hållbarhetsredovisning</i>
SID 43	<i>GRI-index</i>
SID 46	<i>Revisors rapport av Operans hållbarhetsredovisning</i>

VD *har ordet*

EN TYDLIG MÄTARE på ett framgångsrikt år för Operan är givetvis antal besökare till föreställningsverksamheten och där kan vi med stolthet konstatera en snittbeläggning på hela 91 procent på stora scenen och det totala antalet besökare uppgick till mer än 290 000!

Operan har för sina besökare under året presenterat bredd och spets, hög konstnärlig kvalitet, tillgänglighet, en väl utvecklad verksamhet för barn och unga, nationella och internationella samarbeten och ett konstant utvecklande och framåtriktat arbete från alla parter.

Flera produktioner har nominerats och vunnit priser och vi är speciellt glada för att just barn- och ungdomsverksamheten uppmärksammats extra under året.

Operan har under 2018 haft urpremiär av beställningsverket *Tristessa*, vilket är ett led i satsningen på att få fram nyskrivna svenska operaverk. Andra beställningsverk har varit *NÄR DÅ DÅ*, som riktar sig till barn och unga samt det moderna dansverket *Totality in parts*.

Men det absolut viktigaste är den nöjda kunden och där har kundundersökningen återigen visat på höga siffror för helhetsupplevelsen av ett besök hos oss.

Som nationalscen ska Operan ligga i framkant och arbetet med att utveckla ledar- och medarbetarskapet har intensifierats under året som en del av uppföljning kring #tystnadtagnings och #metoo. Målet har varit att medvetandegöra beteendemönster och utbilda alla till att skapa en intern kultur som kan upplevas som respektfull och inkluderande för medarbetare och besökare. Ett arbete som är viktigt för en bransch som har lång historisk bakgrund med traditioner som lätt kan normaliseras om man inte ser upp.

Även hållbarhetsarbetet ska präglas av den interna kultur som råder på arbetsplatsen och blir på så sätt en naturlig del i utvecklingen.

Operan har även i år haft ett tekniskt omfattande projekt igång under sommaren med byte av det övre scenmaskineriet, vilket haft till följd att säsongen blivit något kortare med färre föreställningar.

Mycket fokus har lagts på Operans utvecklingsprojekt kring nya lokaler, dels renoveringen av operahuset Ny Opera i Operan (NOIO) i samverkan med SFV och dels ett nytt produktionscenter (NPC), det senare i samarbete med Dramaten. Målsättning är att båda projekten ska vara beslutade under våren 2019.

Det extra tillskott som Operan tilldelats över en treårsperiod för satsning på digitalisering av Operans föreställningar har under året gett möjlighet till fler sändningar ut i landet både via biografier och på SVT, men även internationellt via OperaVision, en betalfri kanal framtagen av den europeiska organisationen Opera Europa där Operan är medlem.

Jag vill passa på att tacka alla oerhört dedikerade och professionella medarbetare som gör varje dag på Operan till en utvecklande och spännande resa in i framtiden.

Operan tillhör idag ett av Europas mest omtalade hus till följd av den konstnärliga utvecklingen, men också för att vara en öppen och omhändertagande arbetsplats.

Jag vill även tacka Styrelsen för ett engagerat samarbete under året!

Birgitta Svendén
VD/OPERACHEF

FÖRVALTNINGS- *berättelse*

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett; grundad 1773 och med det nuvarande operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återskildrar till regeringen i enlighet med ett regeringsbeslut. Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2018 är i princip oförändrade sedan föregående år och har sålunda varit att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen vara ett föredöme för andra vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Operan ska kunna hävda sig väl i jämförelse med de främsta scenerna utomlands och i det internationella samarbetet. Operan har upprättat en hållbarhetsrapport i enlighet med Årsredovisningslagen vilken återfinns på s 27.

NYCKELTAL (MKR)	2018	2017	2016	2015	2014
Antal produktioner	20	20	25	22	17
Antal premiärer	7	8	11	9	8
Beläggningsgrad stora scenen	91 %	96 %	89 %	93 %	90 %
Antalet föreställningar stora scenen	188	186	204	201	141
Antal besökare på föreställningar och övriga aktiviteter	290 500	297 103	286 064	296 807	237 971
Nettoomsättning	99,2	106,9	103,7	98,7	76,7
Statliga bidrag	495,3	466,1	452,9	439,3	446,5
Egenfinansiering	17 %	19 %	19 %	18 %	15 %
Eget kapital	34,6	25,1	26,4	26,7	33,3
Soliditet	10 %	10 %	10 %	9 %	15 %
Medelantalet anställda i årsverken	528	525	518	525	528

2018 blev ett framgångsrikt och intensivt år med en fortsatt satsning på nyskrivna helaftonsverk samt gästspel och turnéer med Operans barnproduktioner runt om i Sverige.

Besökssiffrorna för 2018 är fortsatt höga med en snittbeläggning om 91 procent på stora scenen. Det kan också nämnas att besökare till Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet utgjorde 19 procent av Operans totala antal besökare och Operans satsning på att nå ny publik, främst barn och ungdomar, har fortsatt.

2018 har även präglats av en digital satsning som dels siktar på att digitalt sprida Operans föreställningar till en större, bredare och ny publik, men också att genom digital teknik, såsom Virtual Reality och Augmented Reality, skapa ett ökat intresse för Operans konstformer, med fördel hos den yngre publiken. Den digitala satsningen kommer att pågå även framöver och sättet att sprida Operans scenkonst via olika digitala plattformar ses som en självklarhet. För att möjliggöra detta måste dock problematiken kring att klarera upphovspersonernas och de medverkandes rättigheter lösas eller åtminstone avsevärt förenklas. Ett arbete i branschen kring detta pågår.

Under sommaren 2018 hade Operan ett fem veckor förlängt sommaruppehåll med anledning av installationen av ett nytt övermaskineri och därmed är nu ett stort tekniskifte av Operans teatermaskineri till största del genomfört.

Sedan #metoo-upproppet hösten 2017 har det pågått ett målinriktat förändringsarbete av kulturen på Operan och inom branschen, där fokus har varit och är att eliminera trakasserier och diskriminerande maktstrukturer samt stävja den inom branschen så utbredda tystnadskulturen.

FÖRESTÄLLNINGSVERKSAMHETEN

På stora scenen har Operan under 2018 spelat 188 föreställningar som bestått av 20 olika produktioner som spelats inför knappt 166 000 besökare. Räknas även turnéer, gästspel, barn- och ungdomsföreställningar på Rotundan och besökare på live-sändningar via Folkets Hus och Parker in, har Operans föreställningar nått drygt 230 000 besökare och tillsammans med visningar, introduktioner och öppna repetitioner med mera, har Operan totalt mött drygt 290 000 besökare.

En stor händelse under 2018 var urpremiären av den

svenska operan *Tristessa* (med engelskt libretto efter en roman av Angela Carter) av Jonas S Bohlin/Torbjörn Elensky och Ann-Sofi Sidén som utgjorde en del i Operans satsning att få fram nyskrivna svenska operaverk och där en textförfattare, en visuell konstnär och en kompositör gått samman för att skapa ett verk som ville diskutera könsroller och väcka känslor. Verket, som sattes upp av den tyska regissören Katharina Thoma, föregicks av stort förhandsintresse, fick fina recensioner och satte även flera avtryck i internationell press.

Det moderna verket *Totality in Parts* av Lukáš Timulak utgjorde en tredjedel av dansaftonen *Trinity* och var en del i Operans satsning att fortsatt presentera moderna dansverk som ligger i framkant vad gäller förnyelse inom danskonsten. Verket uppmärksammades också för dess nyskapande teknik inom scenografi och ljussättning. Det kan också nämnas att den belgiske koreografen, regissören och filmaren Wim Wandekeybus gjorde ett prestigefullt gästspel med sin iscensättning av *PUUR* för Kungliga Baletten.

2018 var ett framgångsrikt och intensivt år även för Operans barn- och ungdomsverksamhet, Unga på Operan (UpO), ur ett såväl konstnärligt som pedagogiskt perspektiv. Det kan särskilt uppmärksammas att två av UpO:s produktioner via turnéer nådde publik utanför Stockholm. I samarbete med Norrbottenmusiken genomfördes en turné av *Den långa, långa resan* (efter Ilon Wiklands bok och med musik av Johan Ramström) i norra Sverige och via en samproduktion med Helsingborgs stadsteater och Helsingborgs symfoniorkester spelades barnoperan *NÄR DÅ DÅ* i Helsingborg. *NÄR DÅ DÅ* är en barnopera av Pija Lindenbaum som togs emot exceptionellt väl av publik och media och har spelats in av SVT och även tilldelades Svenska Teaterkritikers Förenings barn- och ungdomsteaterpris 2018 för att den »i Kajsa Giertz dynamiskt rörliga regi utgör ett suveränt allkonstverk för barn från fem år om vuxensvek, övergivenhet, fantasi och motstånd.«

DIGITALISERING

Digitalisering av konsten är ett verktyg för att kunna nå ut till en ny och bredare publik. Tekniken och villkoren är under utveckling och på Operan och inom hela scenkonstbranschen pågår ett arbete, dels kring hur den nya tekniken på bästa sätt kan användas för att kunna sprida repertoaren till ett stort antal människor i hela landet, och dels hur rättigheterna för artister och upphovsmän ska hanteras i anslutning till denna utveckling.

Operan har under 2018 ytterligare ökat sin digitala satsning och med det extra ägartillskottet om 5 mkr kunde arbetet med att främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet genom satsningar på digitalt tillgängliggörande intensifieras.

Operan har tillsammans med ett 30-tal operakompanier i olika länder lanserat OperaVision, en ny plattform för livestreaming. Syftet med plattformen är att tillgänglig-

göra och få fler att förstå och uppskatta konstformen och därmed få fler besökare. Detta är ett unikt projekt som Operan inte bara är med i utan också tar täten i och erbjuder sitt utbud utan kostnad. 2018 sände Operan för första gången live via OperaVision både sin nya uppsättning av *Aida* och konserten Birgit Nilsson 100 år. Plattformen ingår i Opera Europa, den europeiska sammanslutningen för operakompanier och festivaler som Operans vd Birgitta Svendén är styrelseordförande för.

Vad gäller digitalisering kan också nämnas Operans pilotprojekt med det moderna dansverket *Half Life*, som spelades in med en mycket avancerad Virtual Reality-teknik och som blev tillgängligt under 2018 med release i samband med vårens välbesökta kulturnatt. Inspelningen blev en efterfrågad framgång som, i stor konkurrens, nominerades till filmfestivalen i Venedig.

Sedan 2008 har Operan regelbundet live-streamat föreställningar via Folkets Hus och Parkers digitala biografnätverk och under 2018 direktsändes fler än något år tidigare nämligen fyra stycken; *Aida*, *Askungen*, *Birgit Nilsson 100 år* och *Rigoletto*, på biografer runt om i Sverige. Det kan också nämnas att *Birgit Nilsson 100 år* även visades på storbildsskärm i Kungsträdgården.

Genom radio- och tv-sändningar kan Operans föreställningar nå publik i hela landet. Operan samarbetar kontinuerligt med svr och Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för flera. Samarbetet har under 2018 resulterat i sju radiosändningar av Operans föreställningar, vilka sändes i Sveriges Radio P2.

Operan *Dracula*, som spelades in för sändning i svr under hösten 2017, visades för tevepubliken i januari 2018. Även *Midsommarnattsdröm*, en repris från 2016 visades, liksom *Nötknäpparen* som visades tre gånger i svr kring jul 2018. Dessutom medverkade Operans dansare, musiker och sångare med olika inslag i samband med Nobelban-ketten i Blå hallen.

Den app som introducerades 2017 för smarta telefoner, för att ge ökad tillgänglighet för personer med synned-sättning och/eller dyslexi eller autismspektrumtillstånd, kunde under 2018 bland annat komma till användning i samband med föreställningar av *La Bohème*.

En vidareutveckling av Operans app blev säsongsprogrammet som förstärktes med Augmented Reality (AR). Genom att ladda ner Operans app gavs möjlighet till en fördjupad upplevelse av programmet – inte bara text och bild, utan nu även med musik, tal och film.

LOCKA NYA BESÖKARE

Operans vision är att som nationalscen för opera och balett vara tillgänglig för alla och beröra med starka känslor och ett strategiskt verksamhetsmål är att publiken ska växa i antal och variation. För detta behöver Operan nå ut i hela landet, vara angelägen för många och tillgänglig för alla där barn och unga har en självklar plats.

För att nå nya publikgrupper har Operan, förutom det viktiga arbetet med att nå barn och unga, haft ett stort antal andra aktiviteter under 2018, till exempel genom årligt återkommande evenemang såsom heldagseventet i Hagaparken på nationaldagen som lockade många besökare, varav flera för första gången mötte opera och klassisk balett. Även den välbesökta och omtyckta kulturnatten, utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg (GAT) och en operakonsert på Ljusterö (»Musik på Varvet«) lockar ny publik liksom samarbetet med Parkteatern i Vitabergsparken där publiken i år fick ta del av ett utdrag ur baletten *Törnrosa* av Marcia Haydée.

För att nå en ny, bredare och yngre publik gjordes stora marknadsinsatser i anslutning till operan *Tristessa*. Bland annat genom ett speciellt event – »Framtidens opera« med ljusprojicering på fasaden och dansunderhållning i stora entrén. Hela initiativet var mycket uppskattat och avslutades med en fest i Operans Guldfoajé.

Genom att dansare, musiker och sångare från Operan medverkade i olika inslag i den tv-sända Nobelbanketten i Blå hallen, nådde Operan ett stort antal tv-tittare och troligen en stor, ny publik.

Välbesökta och uppskattade arrangemang var liksom tidigare år de sommarkonserter som etablerat Operans Kungliga foajé som en intim och väl fungerande konsertlokal. Parallellt med dessa konserter pågick verksamheten med svenska och engelska guidade visningar, i år med Birgit Nilsson som tema, samtidigt som restaurangerna var öppna under sommarmånaderna, något som har varit uppskattat av såväl stockholmare som tillresta turister.

Operan söker ständigt efter ny publik och inom ramen för OperanXtra ordnades 2018 en rad program för att nå nya publikgrupper och genom Operans samarbete med Stockholms Universitet och serien Öppna föreläsningar nåddes en yngre publik av studenter från de olika forskningsdisciplinerna som föreläsarna representerade. Genom samarbetet med Dramaten, med introduktioner i Operans Guldfoajé, Ord & Ton i Dramatenbaren och Operans medverkan på Bergmanfestivalen, nådde Operan nya publikgrupper bland de som främst intresserar sig för film och teater. Eftersnacken i Brassieriet, vände sig också till en annan publik, där publiken under avslappnade former kunde möta och diskutera föreställningarna. Genom Ann-Sofi Sidéns medverkan som upphovsperson och scenograf i *Tristessa* märktes ett markant ökat intresse från konststudenter. Som ett direkt resultat besökte en grupp studenter från Kungliga Konsthögskolan Operan för att lära känna konstformen genom besök i ateljéerna i Gäddviken.

Den öppenhet som Operan generellt arbetar med har bland annat som mål att visa den bredd som Operans verksamhet har. Att öppna upp och bjuda in allmänheten till Kungliga Balettens öppna repetitioner har varit mycket framgångsrikt för att öka insikten om och inblicken i Operans verksamhet. Detta har regelbundet efterfrågats av publiken och det lockar även nya besökare till Operan. Operan fortsätter också att bjuda in skolklasser till generalrepetitionerna på stora scenen.

KULTURARV

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för utveckling. På operasidan har det under 2018 handlat om uppsättningar av klassiker som exempelvis *Madama Butterfly*, *Aida*, *Rigoletto*, *La Bohème* och *Tosca*, men även mindre kända verk, som också är en del av ett kulturarv, som *Fedora* med musik av Umberto Giordano liksom att levandegöra operetten genom Henrik Dorsin och Ole-Anders Tandbergs uppräskadade version av den klassiska *Glada änkan*.

Operan har under 2018 även verkat för att hålla den klassiska balettkonsten levande, inte minst med nypremiären av Marcia Haydées *Törnrosa*, men även genom att framföra den mycket populära *Nötknäpparen* i Pär Isbergs tolkning med musik av Tjajkovskij.

HANTVERKSSKICKLIGHET

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs också en hög kvalitet vad gäller bland annat dekor, kostymer och peruker och Operan fortsätter att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i ateljéer och verkstäder. Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens inom områden som måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri.

Då utveckling ständigt sker och teatern utrustas med modernare teknisk utrustning – till exempel ett nytt övermaskineri 2018 – ställs nya krav på förmågan att hantera sceneriernas alla delar, inklusive akustik, ljussättning och förvandlingsfunktioner samtidigt som arbetsmiljöns kvalitet sätts mer i fokus.

KVALITETSSATSNINGAR PÅ SCENKONST-OMRÅDET

I enlighet med regeringens riktlinjer till Operan för 2018 ska Operan särskilt redovisa vilka kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet som gjorts under året. Övergripande kan sägas att medlen har använts till verksamhet som främjar utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom scenkonstområdet.

Detta har bland annat inneburit att en del av dessa medel har använts för att höja dansarnas löner. I över-

gången från förmånsbestämd till premiebestämd pension kompenseras dansarna med en 10-procentig höjning av lönerna för att öka dansaryrkets attraktivitet. Höjningen av lönerna kommer att belasta de årliga utgifterna framöver och har alltså under 2018 inbegripits i de medel som avsatts för kvalitetssatsningar på scenkonstområdet.

Detsamma gäller för kostnader avseende kompetensutveckling som skett dels genom ledarskapsprogram för chefer och specialister men även mindre individanpassade utbildningar och studieresor för att stärka den konstnärliga kvaliteten och utveckla Operans verksamhet. Operan har även påbörjat installation av nya verktyg för att följa upp verksamhetens ekonomiska utfall.

Vidare har medel använts för att bidra till utvecklingen av opera- och balettkonsten genom att skapa och presentera nya verk för Operans repertoar. Som exempel kan nämnas urpremiären av operaproduktionen *Tristessa*, dansverket *Totality in parts* samt *NÄR DÅ DÅ*, ett verk för barn och unga.

Medel har även använts för att främja utvecklingen genom att Operan regelbundet presenterar konserter, turnéer med mera samt »Barnlördagar« och barnföreställningar i samband med sport-, påsk- och höstlov för att göra operahuset tillgängligt för yngre publikgrupper.

VERKSAMHETEN 2018

i siffror

PLATS/UPPSÄTTNING/AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
OPERA				
Aida	Premiär	23	22 745	96 %
Askungen	Repris	5	5 158	100 %
Elektra	Nypremiär	7	6 767	93 %
Eugen Onegin	Premiär	7	6 943	96 %
Fedora	Repris	9	5 364	58 %
Glada änkan	Repris	12	8 605	69 %
La Bohème	Nypremiär	2	2 044	89 %
Madama Butterfly	Nypremiär	12	11 961	100 %
Rigoletto	Premiär	6	6 478	100 %
Rosenkavaljeren	Nypremiär	6	4 609	74 %
Tosca	Nypremiär	18	17 351	93 %
Tristessa	Urpremiär	9	5 403	58 %
Summa opera stora scenen		116 (122; 128)	103 428 (119 258; 105 878)	
Genomsnitt opera stora scenen			892 (978; 823)	86 % (94; 80)
BALETT				
Alice i Underlandet	Repris	8	9 055	100 %
Artifact Suite & The Grey Area	Nypremiär	10	5 743	67 %
Nötknäpparen	Nypremiär	12	13 540	100 %
PUUR	Premiär	8	3 758	55 %
Trinity	Premiär	6	3 544	69 %
Törnrosa	Nypremiär	21	19 663	100 %
Summa balett stora scenen		65 (60; 70)	55 303 (50 219; 65 180)	
Genomsnitt balett stora scenen			851 (837; 931)	99 % (97; 100)
ÖVRIGT STORA SCENEN				
Birgit Nilsson 100 år – Jubileumskonsert		1	1 126	100 %
Birgit Nilsson Prize		1	437	42 %
Kulturnatt – Filmvisning Midsommarnattsdröm		1	1 125	100 %
Kulturnatt – Opera-hits		3	3 375	100 %
Nyårskonsert 2018		1	1 145	100 %
Summa övrigt stora scenen		7	7 208	
Summa stora scenen		188 (186; 204)	165 939 (174 138; 176 535)	
Genomsnitt stora scenen			892 (936; 870)	91 % (96; 89)

PLATS/UPPSÄTTNING/AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
När då då	Urpremiär UpO	26	2 958	99 %
Min bror är Don Juan	Nypremiär UpO	13	1 327	92 %
Kulturnatt – Min bror är Don Juan	UpO	1	120	100 %
FÖRESTÄLLNINGAR GULDFOAJÉN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
Bland fågelfångare och älvor	UpO	2	239	100 %
De största känslorna	UpO	2	235	98 %
Julkonsert	UpO	2	244	100 %
Kammarkonsert		1	112	93 %
Kammarmusikfestival med Kungliga Hovkapellet		4	334	84 %
Klingande Akademi		1	120	100 %
Konsert med Stråkkvartett	UpO	5	598	98 %
Kulturnatt – Balettduett		3	501	100 %
Kulturnatt – Havets sånger		1	167	100 %
Kulturnatt – Quelle aventure!		1	166	100 %
Kulturnatt – Ryska duetter		1	166	100 %
Kuplettafton		1	74	74 %
Lunchkonsert		80	4 603	80 %
Med Sanna in i musiken	UpO	4	385	80 %
Musikaliska pärlor	UpO	1	119	99 %
Sommarkonsert		25	1 447	67 %
Vad har du i tratten?	UpO	2	237	98 %
TURNÉ OCH GÄSTSPEL I SVERIGE				
Bambi med Kungliga Hovkapellet – Vitabergen	UpO	1	2 000	
Den långa långa resan – Turné i norra Sverige	UpO	6	877	
Gästspel med Kungliga Hovkapellet i Västerås konserthus		1	491	
Gästspel Nobelbanketten i Blå Hallen		1	1 300	
Musik på varvet – Ljusterö		1	600	
Myriader av världar – BIBU Helsingborg	UpO	6	377	
Nationaldagen i Hagaparken		1	25 000	
När då då – Helsingborg	UpO	15	1 196	
Strausskonsert med Kungliga Hovkapellet i Konserthuset		1	1 210	
Strausskonsert med Kungliga Hovkapellet i Uppsala Konserthus		1	745	
Törnrosa – Vitabergsparken		1	6 000	
Östersjöfestivalen		1	1 198	
Summa turné och gästspel		36 (19; 41)	40 994 (40 789; 36 992)	
Summa föreställningar och besökare		400 (435; 433)	221 085 (231 291; 240 470)	

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
ÖVRIGA AKTIVITETER				
T. ex. öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och balettkvartar, samtala, workshops, skolverksamhet		1 031	60 152	
Summa övriga aktiviteter		1 031 (917; 784)	60 152 (48 796; 44 094)	
DIGITALA BIOSÄNDNINGAR				
Aida		1	3 453	
Askungen		1	1 362	
Birgit Nilsson 100 år – Jubileumskonsert		1	1 557	
Rigoletto		1	2 844	
Summa digitala sändningar		4 (2; 1)	9 216 (17 016; 1 366)	
Summa totalt föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter		1 435 (1 354; 1 218)	290 453 (297 103; 285 930)	

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabellen ovan.

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
UPÖ FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
Alice i Underlandet	Familjeföreställning, balett	8	9 055	100 %
Nötknäpparen	Familjeföreställning, balett	12	13 540	100 %
Tosca	Nypremiär	1	809	70 %
Törnrosa	Nypremiär	1	987	86 %
UPÖ FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
När då då	Urpreniär	26	2 958	99 %
Min bror är Don Juan	Nypreniär	13	1 327	92 %
Kultur natt – Min bror är Don Juan		1	120	100 %
UPÖ KONserter GULDFOAJÉN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
Bland fågelfångare och älvor	Barnlördag med konsert	2	239	100 %
De största känslorna	Barnlördag med konsert	2	235	98 %
Julkonsert	Barnlördag med konsert	2	244	100 %
Konsert med Stråkkvartett	B&U	5	598	98 %
Med Sanna in i musiken	Barnlördag med konsert	4	385	80 %
Musikaliska pärlor	Barnlördag med konsert	1	119	99 %
Vad har du i tratten?	Barnlördag med konsert	2	237	98 %
UPÖ TURNÉER OCH GÄSTSPEL				
Bambi med Kungliga Hovkapellet – Vitabergen		1	2 000	
Den långa långa resan – Turné i norra Sverige		6	877	
Myriader av världar – BIBU Helsingborg		6	377	
När då då – Helsingborg		15	1 196	
Summa föreställningar och besökare		108 (124; 129)	35 303 (30 378; 48 179)	
ÖVRIGA UPÖ-AKTIVITETER				
Introduktioner för barn, skolvisningar, barnlördagar med visningar respektive med prova på balett, lovaktiviteter, lärarkvällar, externt finansierade samarbeten, El Sistema m.m.		613	18 678	
Summa föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		721 (596; 524)	53 981 (42 946; 62 038)	

RESULTAT *och ställning*

Arets resultat uppgår till 9,4 mkr (-1,3 mkr). Bruttoomsättningen uppgår till 594,5 mkr (573,1 mkr) varav bidrag från staten uppgår till 495,3 mkr (466,1 mkr) och övriga intäkter till 99,2 mkr (106,9 mkr). Liksom 2017, balanseras det årliga extra bidraget (anslagshöjning) om 10 mkr som Operan erhållit för renoveringar och investeringar i Operahuset och avräknas mot avskrivningar och räntekostnader på investeringarna. Balanserat bidrag per 31 december 2018 uppgår till 41,8 mkr (41,5 mkr). Operan erhåller riktade bidrag för kostnader uppkomna inom ramen för renovering av operahuset, projektet en Ny Opera i Operan (NO10). Under 2018 har 17 mkr intäktsförts varav 6,9 avser kostnader nedlagda 2016 och 2017. Under sommaren installerades ett nytt övermaskineri vilket innebar en senare öppning än normalt. Detta har inneburit ett lägre antal föreställningar, besökare och biljettintäkter än ett normalt spelår.

Biljettintäkter inklusive turnéintäkter uppgår till 76,7 mkr (83,6 mkr).

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2018 till 34,6 mkr (25,1 mkr).

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 30,8 mkr (18,9 mkr). Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -46,1 mkr (-17,3 mkr). Ett lån på 100 mkr upptogs under 2018 i syfte att finansiera den pågående renoveringen av teatermaskineriet.

Operan har för räkenskapsåret 2018 ett icke utnyttjat skattemässigt underskottsavdrag uppgående till 3,2 mdkr.

VÄSENTLIGA EKONOMISKA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET OCH EFTER DESS SLUT

Lokaler – Operahuset

Operan har under hela 2018 fortsatt att intensivt arbeta vidare tillsammans med Statens fastighetsverk (sfv) kring projektet NO10 utifrån den förstudie som lämnades till regeringen i maj 2015. I förstudien lämnades ett förslag på en ombyggnation/renovering för att få ett operahus som kan möta de krav som ställs för en modern nationalscen samt hur en renovering kan bidra till att utveckla den konstnärliga verksamheten och göra operahuset mer tillgängligt och öppet för publiken. I dagsläget planeras

renoveringen av operahuset att påbörjas och Operan flytta ut år 2022.

Regeringen har fattat beslut om projektering fram till systemhandling för renoveringen och ombyggnationen av operahuset. sfv kommer att ha ansvar för allt utom de fastighetsanknutna inventarierna, såsom teaterteknik, som ägs/kommer att ägas av Operan.

Renoveringen av scenens övermaskineri påbörjades redan 2017 med hänsyn till bland annat arbetsmiljörisker som inte kunde invänta den större renoveringen.

Lokaler – Verkstäder och ateljéer

Under 2018 har Operan tillsammans med Dramaten arbetat vidare med etableringen av nya verkstäder och ateljéer med anledning av att dagens fastighetsägare i Gäddviken aviserat att hyresavtalet inte kommer att förlängas efter 2021. Ambitionen är att i så stor utsträckning som möjligt ha gemensamma lokaler med Dramaten för att minska antalet totala kvadratmetrar och därmed hålla nere hyreskostnaderna. Att dela lokalerna ska också ge möjlighet till större gemenskap och ett utvecklat samarbete mellan de två teatrarna.

Pensioner

Per den 1 januari 2015 upphörde den så kallade PISA-förordningen (som innebar ett så kallat förmånsbaserat pensionssystem med lägre pensionsåldrar för olika konstnärliga yrkesgrupper) och som tidigare reglerat scenkonstbranschens pensionslösningar. Ett nytt pensionsavtal blev klart under våren 2015 och avser ett avgiftsbestämt pensionssystem kompletterat med ett omställnings- och karriärväxlingsavtal som delvis ersätter det gamla systemet med lägre pensionsålder för konstnärliga grupper.

Det gamla systemet fasas ut med femåriga övergångsregler och Operan har ett drygt 70-tal medarbetare som omfattas av detta (varav ca 76 procent utgör konstnärlig personal) och för dessa finns en fortsatt möjlighet att gå i konstnärlig pension vid en lägre pensionsålder. Det måste dock beaktas att dessa personer i enlighet med Lagen om anställningsskydd (LAS) har rätt att fortsätta sin anställning till 67 års ålder och det ska framhållas att de

personer som går i pension tidigt (vid 41 respektive 52) får en låg ålderspension vid 65 års ålder och incitament att gå i tidigare pension saknas sålunda. Delar av Operans konstnärliga personal (sångare och dansare) kan dock inte med bibehållen konstnärlig kvalitet, ofta på grund av fysiska skador, utföra sina arbetsuppgifter fram till 67 års ålder. Med anledning av detta krävs ett fortsatt omfattande och resurskrävande arbete för att främja omställning, exempelvis genom aktivt omställningsstöd samt för att hitta individanpassade omställningslösningar för den konstnärliga personal som fortfarande omfattas av det gamla systemet.

Det är fortfarande oklart hur de nya pensionsavtalen och omställningspremierna kommer att påverka den totala kostnadsbilden för Operan i framtiden. Pensionspremierna är lägre i det nya systemet, men som en konsekvens av Operans särställning avseende stora kollektiv där tidiga omställningar krävs, kommer kostnaderna för sådana att vara högre än idag. Till detta kommer behovet av att vidta kvalitetsstärkande åtgärder till följd av behovet av bland annat utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom branschen.

Investeringar

Periodens investeringar uppgår netto till 46,2 mkr (17,3 mkr). Installationen av nytt övermaskineri har skett under året. Dock är det vissa förseningar i projektet varför slutbesiktning först kommer att ske under 2019. Vissa mindre installationer kommer att ske under sommaren 2019. I övrigt har investeringar varit främst av administrativ karaktär.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Renovering av operahuset

Regeringen har ännu inte fattat beslut om den totala finansieringen av den kommande stora renoveringen och ombyggnationen av operahuset (NOIO), vilken är nödvändig för att Operan ska kunna verka i ett operahus som uppfyller samhällets krav på öppenhet och tillgänglighet för alla medborgare. Ombyggnationen skall ge Operan möjlighet att utveckla och modernisera verksamheten samt ge en bättre arbetsmiljö. Operan har noterat att regeringen utfäster sig i budgetprop. 2016/17:1 att »Kostnadsökningar för Operan kommer att kompenseras genom medelstillskott«. Operan arbetar aktivt för att säkerställa att den för Operan så viktiga ombyggnationen kommer att ske.

Slopade kostnadsavdrag för musiker och sångare

Operan har, som övriga scenkonstinstitutioner, rutinmässigt sedan många år, använt sig av avdragsmöjlighet för musiker och sångare vid beräkning av skatt och arbetsgivaravgifter. För beräkningen har man tillämpat den schablon som skatteverket (SKV) angivit avseende musiker och sångartister (SKVFS 2011:22). Från 1 januari 2017 slopades

denna möjlighet till avdrag, vilket ledde till ökade kostnader för Operan om ca 9 mkr per år vilket kompenserats för åren 2018–2020. För att säkerställa bibehållen bredd i Operans verksamhet är det viktigt att denna kostnadsökning fortsatt kompenseras genom anslag från 2021 och framåt.

BOLAGETS FÖRVÄNTADE EKONOMISKA UTVECKLING

Riksdagen har för år 2019 beslutat om ett anslag från aktieägaren till Operan om 499,5 mkr (495,1 mkr år 2018). Operan arbetar kontinuerligt med att hålla en budget i balans, men trots detta befarar Operan att för det fall Operan inte får kompensation framöver, genom exempelvis pris- och löneomräkningar (PLO) eller genom ökad annan finansiering för ökade kostnader (framförallt lönekostnader), kommer Operan inte att med bibehållen omfattning och bibehållet uppdrag på sikt kunna upprätthålla dagens höga konstnärliga kvalitet. Operan har de senaste åren uppnått positiva resultat vad gäller effektiviseringar i verksamheten och arbete kring detta pågår kontinuerligt. Då Operans 25-åriga hyresavtal för verkstäder och ateljéer i Gäddviken löper ut under 2021 kommer hyran för denna typ av lokaler att öka väsentligt. För att säkerställa en hållbar nivå från 2019 och framåt behöver egenfinansiering öka samt fasta kostnader sänkas, vilket Operan fortsatt arbetar med.

LÖNSAMHETSMÅL, KAPITALSTRUKTUR OCH UTDELNING

Operans verksamhet syftar inte till att ge ett ekonomiskt överskott. Enligt bolagsordningen medför inte aktierna rätt till utdelning, utan bolagets vinst ska, i den mån den inte balanseras, användas för att främja bolagets ändamål. Det ankommer på bolaget att genom det egna resultatet säkerställa ett kapital som ger ekonomisk stabilitet. Någon vinstutdelning från bolaget ska därför inte ske.

VINSTDISPOSITION

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel	SEK
Balanserade vinstmedel	9 530 334
Årets resultat	9 432 986
Summa	18 963 320

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överförs 18 963 320 kr. Årsstämma för verksamhetsåret 2018 kommer att hållas den 24 april 2019.

Beträffande resultat och ställningen i övrigt, per den 31 december 2018, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys.

RESULTATRÄKNING (tkr)

	NOTER	2018	2017
Rörelsens intäkter			
<i>Nettoomsättning</i>	2	99 199	106 943
<i>Statligt bidrag</i>		495 304	466 147
Summa		594 503	573 090
Rörelsens kostnader			
<i>Produktionskostnader</i>		-53 332	-49 137
<i>Personalkostnader</i>	3	-413 823	-403 096
<i>Lokalkostnader</i>	4	-43 769	-49 924
<i>Övriga externa kostnader</i>	5	-57 548	-55 961
<i>Avskrivningar</i>	6	-15 103	-14 856
Summa		-583 575	-572 974
Rörelseresultat		10 928	116
<i>Ränteintäkter</i>		0	11
<i>Räntekostnader</i>		-1 495	-1 414
ÅRETS RESULTAT		9 433	-1 288

BALANSRÄKNING *(tkr)*

	NOTER	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
<i>Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier</i>	6	140 828	138 016
<i>Pågående nyinvesteringar</i>	7	57 247	29 045
		198 075	167 061
Kortfristiga fordringar			
<i>Övriga fordringar</i>		15 707	16 384
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>	8	9 265	10 009
		24 972	26 393
Kassa och bank		123 300	55 617
SUMMA TILLGÅNGAR		346 347	249 071
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
<i>Aktiekapital, 500 aktier à 1.000 kr</i>		500	500
<i>Reservfond</i>		15 090	15 090
		15 590	15 590
Fritt eget kapital			
<i>Balanserad vinst</i>		9 530	10 818
<i>Årets resultat</i>		9 433	-1 288
		18 963	9 530
Summa eget kapital		34 553	25 120
Avsättningar	9	2 492	2 492
Långfristiga skulder			
<i>Skulder till kreditinstitut</i>	10	134 458	52 352
<i>Långfristig del av förutbetalat renoveringsbidrag</i>		31 808	30 971
		166 266	83 323
Kortfristiga skulder			
<i>Leverantörsskulder</i>		25 105	30 247
<i>Övriga skulder</i>	11	19 941	15 480
<i>Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</i>	12	97 990	92 409
		143 036	138 136
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		346 347	249 071

rapport över FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL (tkr)

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående balans per 1/1 2017	500	15 090	11 078	-260	26 408
Disposition av föregående års resultat			-260	260	0
Årets resultat				-1 288	-1 288
Utgående balans per 31/12 2017	500	15 090	10 818	-1 288	25 120
Ingående balans per 1/1 2018	500	15 090	10 818	-1 288	25 120
Disposition av föregående års resultat			-1 288	1 288	0
Årets resultat				9 433	9 433
Utgående balans per 31/12 2018	500	15 090	9 530	9 433	34 553

KASSAFLÖDESANALYS (tkr)

	NOTER	2018	2017
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		9 433	-1 288
Avskrivningar		15 103	14 856
Avsättningar till pensioner		0	-1 082
Realisationsresultat		-55	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		24 481	12 486
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		1 421	-1 170
Minskning/ökning av leverantörsskulder		-5 142	11 987
Minskning/ökning av övriga kortfristiga rörelseskulder		10 042	-4 360
Kassaflöde från den löpande verksamheten		30 802	18 943
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	6,7	-46 154	-17 318
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		92	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-46 062	-17 318
Finansieringsverksamheten			
Ökning/minskning av långfristig skuld		82 943	-9 152
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		82 943	-9 152
Årets kassaflöde		67 683	-7 527
Likvida medel vid årets början		55 617	63 144
Likvida medel vid årets slut		123 300	55 617

NOTER

1 REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmän information

Kungliga Operan AB med organisationsnummer 556190-3294 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Stockholm. Adressen till bolaget är Kungliga Operan AB, Box 16094, 103 22 Stockholm.

Operan är nationalscen för opera och balett. Koncernförhållande föreligger ej. Bolaget ägs till 100 procent av svenska staten. Bokslutsdagen är 31/12 2018 och den finansiella rapporten är upprättad för räkenskapsåret 1/1 – 31/12 2018. Redovisningsvaluta är svenska kronor och beloppsformat är tkr om ej annat anges.

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* (»K3«).

Intäktsredovisning

Löpande bidrag från staten intäktsredovisas som huvudregel i takt med utbetalning. I de fall bidraget är villkorat med någon typ av prestation, sker dock intäktsredovisning först när prestationen sker. Detta gäller specifikt för tillkommande bidrag från staten för att finansiera investeringar, underhåll och reparationer enligt särskild investeringsplan. Denna del av bidraget intäktsredovisas direkt för de fall det nyttjas för underhåll och reparationer. Om bidraget istället nyttjas för investeringar intäktsredovisas bidraget i takt med avskrivningar på den underliggande investeringen. I balansräkningen redovisas ej nyttjat bidrag som förutbetalad intäkt. I de fall denna till viss del är långfristig framgår detta av not.

Övriga intäkter och kostnader i verksamheten redovi-

sas enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär att föreställningsanknutna kostnader inte aktiveras. Biljettintäkter och turnéintäkter intäktsförs i samband med att föreställning ges.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som inte är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla Operan samt inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som Operan har fått. Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla Operan och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som Operan har fått. Bidrag som mottagits före dess att villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas som skuld.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänande. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Företaget har båda dessa pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

AVGIFTSBESTÄMDA PLANER

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånen intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premien erläggs.

FÖRMÅNSBESTÄMDA PENSIONSPLANER

För förmånsbestämda pensionsförpliktelser har företaget en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda. Operan bär i allt väsentligt risken att ersättningarna kommer kosta mer än förväntat (aktuariell risk), dels risken att avkastningen på tillgångarna avviker från förväntningarna (investeringsrisk). Investeringsrisk föreligger även om tillgångarna är överförda till ett annat företag. Den förmånsbestämda ålderspensionen är en del i det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Detta pensionssystem är under avveckling och har ersatts med en avgiftsbestämd plan.

Materiella anläggningstillgångar

Redovisning sker till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Maskiner och tekniska anläggningar 5–20 år
Inventarier 5–15 år

Materiella anläggningstillgångar som avser teatermaskineriet (»RTM«) består av betydande komponenter och delas upp på dessa komponenter. Respektive komponent skrivs av separat över dess uppskattade nyttjandeperiod;

Maskinfackverk 50 år
Mekanik och byggkonstruktion 15–40 år
Mekaniknära drivteknik inklusive mjukvara 15–20 år
Operatörsnära drivteknik inklusive mjukvara 10 år

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgång minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. I de fall det redovisade värdet överstiger det beräknade återvinningsvärdet skrivs det redovisade värdet omedelbart ner till detta återvinningsvärde.

Fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs. Övriga tillgångar och skulder är värderade enligt lägsta värdets princip.

Skatter

Inkomstskatt redovisas enligt BFNAR 2012:1. Eftersom syftet med Operans verksamhet inte är att redovisa vinst och att det finns skattemässiga ackumulerade underskott bedöms inte det skattemässiga underskottet kunna nyttjas, därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran. Det ackumulerade underskottsavdraget för taxeringsåret 2019 uppgår till 3 206 955 tkr.

2 NETTOOMSÄTTNING

	2018	2017
Recettnedel	73 813	80 903
Turnéer	2 910	2 732
Sponsorintäkter och donationer	5 737	5 611
Övriga intäkter	16 739	17 697
	99 199	106 943

3 PERSONALREDOVISNING

Medeltalet anställda

	2018		2017	
	Antal anställda	varav procent män	Antal anställda	varav procent män
Totalt	528	52	525	53

Antal anställda redovisas i årsarbetare, dvs. den tjänstgöring som en heltidsarbetande utför under ett år.

Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen

	2018-12-31	2017-12-31
Kvinnor:		
styrelseledamöter	4	4
övriga ledande befattningshavare inkl. vd	8	8
Män:		
styrelseledamöter	3	3
övriga ledande befattningshavare inkl. vd	2	2

Löner, andra ersättningar m.m.

	2018		2017	
	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)
Totalt	274 967	134 566	267 848	130 350
		(43 206)		(40 871)

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelse, ledamöter och anställda

	2018		2017	
	Styrelse, vd och ledande befattningshavare (varav tantiem och dylikt)	Övriga anställda	Styrelse, vd och ledande befattningshavare (varav tantiem och dylikt)	Övriga anställda
Totalt	10 439	264 528	9 296	258 552
	(0)		(0)	

Ersättningar till ledande befattningshavare

	Lön		Förmåner		Pensionskostnader	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Birgitta Svendén, vd/operachef	1 724	1 673	0	0	506	494
Maria Bratt, vice vd/cfo	1 184	1 171	86	76	381	365
Nicolas Le Riche, Balettchef (anställd fr.o.m. 170815)	1 059	388	0	0	213	65
Johannes Öhman, Balettchef (anställningen avslutades 170630)	0	582	0	0	0	128
Anna Karinsdotter, Chef Unga på Operan	744	723	0	0	120	113
Jonas Collsiö, Teknisk chef	1 067	1 034	0	0	273	260
Catarina Falkenhav, Kommunikationschef (anställd fr.o.m. 170109)	902	851	0	0	173	129
Petra Kron Forsling, HR-chef (anställd fr.o.m. 170327)	774	591	0	0	120	80
Helena Sköldborg, Chefsjurist	964	941	0	0	185	172
Helle Solberg, Orkesterchef	810	756	0	0	142	126
Helena Åsberg, Chefsproducent (anställd fr.o.m. 170901)	939	304	0	0	178	42
Summa	10 167	9 014	86	76	2 291	1 974

Upplysning om ersättning och villkor till ledande befattningshavare

Årsstämman fastställde i april 2018 riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Riktlinjerna bygger på de riktlinjer som regeringen utfärdat om anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. vd:s förordnande har förlängts t.o.m. sommaren 2022. Ett avgångsvederlag om max 18 månader kan utgå. Lönen är bestämd med hänsyn till de pensionsutbetalningar som vd med anledning av tidigare anställning i enlighet med den s.k. PISA-förordningen (sfs 2003:56) har rätt till. För vd betalas en premie på 30 % av den fasta lönen till en tjänstepensionsförsäkring. vds lön beslutas av styrelsen. För vice vd görs en lönevaxling till en tjänstepensionsförsäkring. För övriga ledande befattningshavare tillämpas branschens allmänna anställningsvillkor enligt avtal mellan Teaterförbundet och Svensk Scenkonst. Konstnärliga chefer har tidsbegränsade anställningar.

Ersättningar till styrelsen (kr)

	2018	2017
Carlsson, Olov	35 466	33 333
Celsing, Anna-Karin, fakturerat arvode 2017**	10 000	43 803
Faniadis, Chrisoula**	23 800	0
Halvarsson, Eva*	35 466	23 333
Helenius Martinsson, Mira**	11 666	33 333
Hesseldahl, Morten*	23 800	23 333
Karim, Baker*	0	10 000
Lekvall, Lotta*	0	10 000
Naidu, Maria**	23 800	0
Olving, Lena, ordförande**	47 600	0
Rennerstedt, Kristina, ordförande**	23 333	66 667
Wikforss, Örjan fakturerat arvode 2017 samt T1 2018	37 374	38 140

*Avgått /Nyttillträdd som styrelseledamot vid årsstämma april 2017

**Avgått /Nyttillträdd som styrelseledamot vid årsstämma april 2016

Till styrelsens ordförande och ordinarie styrelseledamöterna utgår arvode enligt årsstämmans beslut. Arvodet för ordförande är fastställt till 71 400 kronor per år (fg.år 70 000 kr) och till styrelseledamöter 35 700 kr per år (fg.år 35 000 kr). Fakturererat arvode inkluderar sociala avgifter. Styrelseordföranden och övriga styrelseledamöter har inga avtal med Kungliga Operan AB om framtida pension och avgångsvederlag.

4 HYRESAVTAL

Operans två större hyresavtal avser Operahuset vid Norrström med Statens fastighetsverk (sfv) och verkstäderna i Gäddviken med Vasakronan. Operahuset har ett s.k. kostnadshyresavtal om ca 28 mkr/år, avtalet har förlängts tre år och gäller till 2021-12-31. Under 2018 har avräkning för åren 2017-2018 gjorts vilket inneburit en reduktion om 12 mkr, under 2017 gjordes avräkning avseende 2016 vilket innebar en reduktion om 6 mkr. Hyran i Gäddviken uppgår till ca 21 mkr/år och löper till 2021-06-30. Smärre lokalytor vidareuthyrs.

5 ERSÄTTNING TILL REVISORER

	2018	2017
<i>Revisionsuppdrag</i>		
Deloitte AB	255	255
<i>Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag</i>		
Deloitte AB	0	0
<i>Skatterådgivning</i>		
Deloitte AB	0	0
<i>Övriga tjänster</i>		
Deloitte AB	374	943
Summa	629	1 198

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning, bokföring och resultatrapportering samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Dessutom ingår övriga uppgifter som det ankommer på bolagets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av granskningen. Övriga tjänster avser bedömning och hantering av skatt och sociala avgifter för utländska gäster.

6 MASKINER, TEKNISKA ANLÄGGNINGAR OCH INVENTARIER

Maskiner/Tekniska anläggningar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Ljus/Ljud/Inspicient</i>		
Ingående anskaffningsvärde	42 137	42 137
Årets anskaffning	7 609	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	49 746	42 137
Ingående avskrivningar	-13 815	-9 428
Årets avskrivningar	-4 481	-4 387
Utgående ackumulerade avskrivningar	-18 296	-13 815
Restvärde enligt plan	31 450	28 322

Maskiner/Tekniska anläggningar

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Renovering teatermaskineri (RTM)</i>		
Ingående anskaffningsvärde	106 034	106 034
Årets anskaffning	4 891	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	110 925	106 034
Ingående avskrivningar	-6 694	-2 337
Årets avskrivningar	-4 430	-4 357
Utgående ackumulerade avskrivningar	-11 124	-6 694
Restvärde enligt plan	99 801	99 340

Inventarier – övriga

	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	93 499	91 247
Årets anskaffning	5 152	2 252
Försäljningar och utrangeringar	-343	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	98 308	93 499
Ingående avskrivningar	-83 145	-77 033
Årets avskrivningar	-5 892	-6 112
Försäljningar och utrangeringar	306	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-88 731	-83 145
Restvärde enligt plan	9 577	10 354
Summa maskiner/tekniska anläggningar och inventarier	140 828	138 016

7 PÅGÅENDE NYINVESTERINGAR

	2018-12-31	2017-12-31
<i>Renovering teatermaskineri (RTM) samt byte av dimmeranläggning</i>		
Ingående anskaffningsvärde	29 045	13 979
Årets anskaffning	41 002	15 066
Teatermaskineri (RTM 2), färdigställd	-4 891	0
Dimmeranläggning, färdigställd	-7 609	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	57 547	29 045
Ingående nedskrivningar	0	0
Årets nedskrivningar	-300	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-300	0
Summa pågående nyinvesteringar	57 247	29 045

Årets anskaffningar avser pågående renovering av Teatermaskineriet samt byte av dimmeranläggning

8 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyror	5 535	7 741
Övriga poster	3 730	2 268
	9 265	10 009

9 AVSÄTTNINGAR

Avsättningar avser beräknat ej avtalade pensions- och omställningskostnader som bedöms uppkomma som en konsekvens av att PISA-förordningen avvecklas.

10 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

	2018-12-31	2017-12-31
Investeringslån med villkorsperiod 2015-06-30--2020-06-30 (Swedbank)	52 168	60 938
Avgår; Kortfristig del (not 11)	-8 960	-8 586
Investeringslån med villkorsperiod 2018-06-15--2038-02-01 (Riksgälden)	96 250	–
Avgår; Kortfristig del (not 11)	-5 000	–
	134 458	52 352

11 ÖVRIGA SKULDER

	2018-12-31	2017-12-31
Personalskatter	5 901	6 837
Skulder till kreditinstitut, kortfristig del av investeringslån (not 10)	13 960	8 586
Övrigt	80	57
	19 941	15 480

12 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2018-12-31	2017-12-31
Semesterlöneskuld, Upplupna löner	8 320	7 076
Sociala kostnader inklusive pensioner	24 710	25 289
Abonnemang, presentkort	30 717	29 496
Statligt bidrag för renoveringar	10 000	10 561
Upplupna kostnader	11 069	7 080
Omställningskostnader	858	1 017
Förutbetalda intäkter	12 316	11 890
	97 990	92 409

13 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2018-12-31	2017-12-31
Ställda säkerheter	0	0
Eventualförpliktelser		
Svensk Scenkonst	8 563	8 186

14 DISPOSITION AV FÖRETAGETS VINSTMEDEL

	SEK
Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel per 31/12 2018	
Balanserade vinstmedel	9 530 334
Årets resultat	9 432 986
Summa	18 963 320

Styrelsen föreslår att i ny räkning balanseras 18 963 320 kronor.

BOLAGSSTYRNINGS- *rapport*

KUNGLIGA OPERAN AB är ett av staten helägt aktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Operans bolagsstyrning bedrivs dels utifrån externa ramverk som aktiebolagslagen (2005:551) och övrig tillämplig lagstiftning, statens ägarpolicy och övriga ägardirektiv och riktlinjer, svensk kod för bolagsstyrning (Koden) och bolagsordningen och dels utifrån interna ramverk som styrelsens arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt interna policyer och riktlinjer.

Operan har under året följt Koden med följande undantag: Bolagsstyrningsrapporten saknar uppgift om huruvida styrelseledamöterna är oberoende i förhållande till större aktieägare. Statens ägarpolitik anger att den relevanta bestämmelsen i Koden i huvudsak syftar till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas därför skäl för att redovisa sådant oberoende. Nominering av styrelseledamöter och revisorer sker enligt de principer som beskrivs i statens ägarpolitik och dessa ersätter då Kodens regler. Någon valberedning i Kodens mening tillämpas därmed inte på nomineringsprocessen utan drivs och koordineras istället av Enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet, se vidare under punkten Nomineringsprocessen.

Som framgår under punkten om finansiell rapportering nedan utfärdar Operan inte bokslutskommunikéer och publicerar inte heller kvartalsrapporter. Anledningen till detta är att då bolaget är helägt av staten och har som syfte att främja musikdramatisk konst och danskonst och ej att bereda vinster – bedöms bokslutskommunikéer och kvartalsrapporter inte vara av allmänt intresse.

Denna bolagsstyrningsrapport har granskats av Operans revisorer.

ÅRSSTÄMMA

Årsstämman är bolagets högsta beslutande organ, där aktieägarens inflytande utövas. De ärenden som ska behandlas vid stämman regleras av aktiebolagslagen. Kallelse till årsstämma ska utfärdas tidigast sex och senast fyra veckor före stämman och skickas till riksdagens centralkansli. Riksdagsledamot har rätt att, efter anmälan till styrelsen senast en vecka i förväg, närvara vid årsstämman och i anslutning till denna ställa frågor.

Operans årsstämma hölls den 24 april 2018. Vid stämman beslutades bland annat om ansvarsfrihet för bolagets styrelse och verkställande direktör för räkenskapsåret 2017 samt val av styrelseledamöter. Vid årsstämman valdes Lena Olving till ny styrelseordförande och fyra ordinarie styrelseledamöter omvaldes: Olov Carlsson, Eva Halvarsson, Morten Hesseldahl och Örjan Wikforss. Örjan Wikforss valdes även till vice styrelseordförande. Kristina Rennerstedt, Anna-Karin Celsing och Mira Helenius Martinsson avtackades i samband med styrelsemötet i mars.

STYRELSEN

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av lägst fyra och högst åtta ordinarie ledamöter som utses av Årsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna, enligt svensk lag, rätt att utse ordinarie ledamöter med supplementer. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen, men är tillsammans med vice vd och chefsjuristen adjungerad.

PRESENTATION AV STYRELSEN och dess sammansättning 2018

LENA OLVING

Ordförande sedan april 2018. Närvaro vid 3 av 4 möten sedan april.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1956, civilingenjör Maskinteknik, Chalmers Tekniska Högskola, vd Mycronic AB (publ) sedan 2013, ledamot av Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT: Latour Investment AB (publ), Assa Abloy AB (publ), Munters Group AB (publ), Teknikföretagen Kollegiet för svensk bolagsstyrning, IVA Näringslivsråd

ÖRJAN WIKFORSS

Vice ordförande sedan april 2018. Ledamot sedan april 2015. Närvaro vid 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1950, arkitekt, tekn.dr. och professor. Professor KTH 2000–2012, egen verksamhet Arkitekturanalys, Stockholm, ledamot av Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT: Akademiska Hus (publ), Tengbomgruppen AB

OLOV CARLSSON

Ledamot sedan april 2016. Närvaro vid 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1967, journalist, chefredaktör, vd och ansvarig utgivare för Dagens Samhälle Tidigare bland annat divisionschef för SVT Nyheter och Sport samt chefredaktör för Länsstidningen Södertälje, Norrtälje Tidning och Piteå-Tidningen.

Internationell konsult i digitalisering och förändringsledarskap

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT/VICE ORDFÖRANDE: Sveriges Tidskrifter

CHRISOULA FANIADIS

Ledamot sedan april 2018. Närvaro vid 4 av 4 möten sedan april.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1979, statsvetare, kulturstrateg, producent. Egen verksamhet EUNIA AB, EU-konsult (internationalisering, kulturpolitik). Tf verksamhetsledare Riksteatern Skåne.

Tidigare koordinatör för Norrscen och kommunikationsstrateg för Kulturbryggan.

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT: Fresh Arts Coalition Europe (FACE)

EVA HALVARSSON

Ledamot sedan april 2017. Närvaro vid 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1962, civilekonom, vd Andra AP-fonden, ledamot av Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT: Vasakronan AB (publ), UN-PRI, Göteborgspriset för hållbar utveckling, FinansKompetens-Centrum

MORTEN HESSELD AHL

Ledamot sedan april 2017. Närvaro vid 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1964, fil.kand., MBA

Vd Förlaget Gyldendal, Tidigare teaterchef på Det Kongelige Teater i Köpenhamn

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSELEDAMOT: Den Obelske Familiefond

MARIA NAIDU

Ledamot sedan april 2018. Närvaro vid 3 av 4 möten sedan april.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1967, frilansande dansare och koreograf, baserad i Malmö

Egen verksamhet, Miscellaneous AB, Föreningen armar&ben

KRISTINA RENNERSTEDT

Ordförande april 2009–april 2018. Närvaro vid 2 möten 2018.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1952, jur.kand.

Tidigare bland annat generaldirektör vid Statens kulturråd

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSEORDFÖRANDE: Konstfack, Teateralliansen AB, Svenska Barnboksintitutet, Stiftelsen Bokbranschens Understöds- och Utbildningsfond, Stiftelsen Anna-Lisa Thomson till Minne

STYRELSELEDAMOT:

Sveriges Radio AB

ANNA-KARIN CELSING

Ledamot april 2012–april 2018. Närvaro vid 2 möten 2018.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1962, civilekonom

Tidigare bland annat bankdirektör och informationschef

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

STYRELSEORDFÖRANDE: Sveriges Television AB

STYRELSELEDAMOT:

Landshypotek Bank AB (publ), Lannebo Fonder AB, ox2 Vind AB, Serneke Group AB (publ), Volati AB (publ)

MIRA HELENIUS MARTINSSON

Ledamot april 2011–april 2018. Närvaro vid 2 möten 2018.

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1971, civilingenjör. Sedan augusti 2018, Koordinator Scenkonstbiennalen 2019

Tidigare danschef Norrdans, Scenkonst Västernorrland 2007–2018

Andra styrelseuppdrag eller liknande 2018

Sakkunnig bedömare, Kulturbryggan 2015, 2016, 2017

Arbetstagarrepresentanter

JOAKIM ADEBERG

Ordinarie. Närvaro vid 4 av 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Kårdansare, född 1989

Arbetstagarrepresentant för TF, avd. 1, Kungliga Baletten

ASTRID ELANDER

Suppleant fr.o.m. april 2018. Närvaro vid 4 av 4 möten sedan april.

Personlig bakgrund i utdrag

Snickare/smed, född 1981

Arbetstagarrepresentant för TF, Teknikerklubben

MARIA NYSTRÖM

Ordinarie fr.o.m. april 2018. Närvaro vid 3 av 3 möten sedan augusti.

Personlig bakgrund i utdrag

Valthornist, född 1964

Arbetstagarrepresentant för SYMF Kungliga Hovkapellet

MARTIN SÄFSTRÖM

Adjungerad arbetstagarrepresentant. Närvaro vid 4 av 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Ljusbästare, född 1965

Adjungerad arbetstagarrepresentant för Ledarna

JAN SÖRBERG

Suppleant. Närvaro vid 5 av 6 möten.

Personlig bakgrund i utdrag

Korist, född 1965

Arbetstagarrepresentant för SYMF Kungliga Operans Kör

JOHAN EDHOLM

Ordinarie t.o.m. april 2018. Närvaro vid 2 möten 2018.

Personlig bakgrund i utdrag

Sångsolist, född 1961

Arbetstagarrepresentant för TF, avd. 1

GUNILLA MARKSTRÖM

Suppleant t.o.m. april 2018. Närvaro vid 2 möten 2018.

Personlig bakgrund i utdrag

Violin 1, född 1956

Arbetstagarrepresentant för SYMF Kungliga Hovkapellet

NOMINERINGSPROCESSEN

För de statligt helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser och nomineringsprocessen koordineras av Enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån styrelsens sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Nomineringen och tillsättningen föregås av en dialog mellan Näringsdepartementet, Kulturdepartementet och styrelseordföranden.

STYRELSENS ARBETE

Styrelsen har ett övergripande ansvar för att verksamhetens mål och inriktning uppfylls.

Styrelsen arbetar efter en arbetsordning som fastställs årligen och som bland annat reglerar frekvens och dagordning för styrelsemöten, distribution av material till sammanträden samt ärenden att föreläggas styrelsen som information eller för beslut. Arbetsordningen inkluderar en vd-instruktion som reglerar arbetsfördelningen mellan styrelsen, styrelsens ordförande och vd samt definierar vd:s befogenheter.

Arbetsordningen reglerar vidare hur styrelsearbetet fördelas mellan styrelsens ledamöter och eventuella utskott. Styrelsen har under 2018 haft ett utskott vars ansvar omfattar förvaltningen av till Operan anknutna stiftelser. Utskottets primära uppgifter är att utse förvaltare, ta fram strategi för tillgångsallokering och att säkerställa att förvaltningen sker i enlighet med Operans placeringspolicy. Utskottet ska minst en gång per år, samt på uttrycklig begäran från en styrelseledamot, avlägga rapport till styrelsen, i vilken utskottet ska redogöra för dess arbete. Utskottet har protokollfört sina möten och protokollen har delgivits styrelsen. Utskottet har bestått av ledamoten Olov Carlsson, ordförande i utskottet och Eva Halvarsson. Utskottet hade under 2018 två möten. Något extra arvode för styrelseledamotens arbete i detta utskott utgår inte.

Det har inte inrättats något separat ersättnings- eller revisionsutskott utan hela styrelsen är involverad och agerar i sin helhet i dessa frågor.

Styrelsens ordförande organiserar och leder styrelsens arbete och säkerställer en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen. Ordföranden tar emot synpunkter från ägaren och förmedlar dessa inom styrelsen samt håller fortlöpande kontakt med bolagets vd. Ordföranden säkerställer att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag för sitt arbete, fastställer i samråd med vd förslag till dagordning för styrelsens sammanträden och kontrollerar att styrelsens beslut verkställs effektivt.

Under verksamhetsåret 2018 hade styrelsen sex sammanträden. Ledamöternas närvaro framgår i presentationen av styrelsen ovan.

Ordföranden ansvarar för den årliga utvärderingen av

styrelsearbetet, som ligger till grund för förbättringar. I enkätform bedömer styrelseledamöterna ledningens rapportering och styrelsehandlingar, diskussioner, arbetsformer, ordförandens arbetssätt liksom vd:s arbete.

ARVODERING AV STYRELSEN

Det totala arvodet till styrelsens ledamöter valda av årsstämman beslutades av årsstämman. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode. Tabell över samtliga styrelseledamöters ersättning för styrelsearbete framgår av årsredovisningens not 3.

BOLAGETS LEDNING

Verkställande direktören ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Inom de ramar som styrelsen har fastslagit leder vd verksamheten samt håller styrelsens ordförande kontinuerligt informerad om väsentliga affärshändelser.

Vd ska organisera bolagets ledning så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Ledningsgruppen, som utses av vd, bereder övergripande lednings-, utvecklings-, samordnings- och policyfrågor och har 2018, förutom vd, bestått av vice vd/CFO, balettchefen, orkesterchefen, chefen för barn- och ungdomsverksamheten, den tekniske chefen, HR-chefen, kommunikationschefen, chefsjuristen och produktionschefen.

Operans vd och operachef, Birgitta Svendén tillträdde sin tjänst den 1 februari 2010 om ett sexårigt förordnande som vd och operachef. Förordnandet har vid två tillfällen förlängts, senast den 24 april 2018 till och med juni 2022. Birgitta Svendén, född 1952, har en pedagogutbildning från Kungliga Musikhögskolan och en utbildning på Operahögskolan i Stockholm på masternivå. Från 1980 till 2005 arbetade Birgitta Svendén som operasångerska både nationellt och internationellt. Mellan 2005 och 2009 var Birgitta Svendén rektor vid Operahögskolan i Stockholm.

FINANSIELL RAPPORTERING

Operan tillämpar Riktlinjer för extern ekonomisk rapportering för företag med särskilt ägande som fastställts av regeringen. Styrelsen ansvarar för att bolaget följer gällande redovisningslagstiftning, god redovisningssed och regeringens riktlinjer.

Under verksamhetsåret presenteras en årsredovisning för föregående räkenskapsår samt en delårsrapport för perioden januari-juni. Delårsrapporten granskas översiktligt av bolagets revisorer.

Den statliga ägarpolitiken anger att varje bolag ska utfärda bokslutskommuniké enligt de regler som gäller för marknadsnoterade bolag. Då bolagsordningen anger att verksamheten ska syfta till att främja musikedrama-tisk konst och danskonst och ej att bereda vinster och då bolaget är ett helägt statligt bolag utfärdas ingen sådan kommuniké, eftersom en sådan inte bedöms vara av allmänt intresse. Av samma anledning publiceras inte

heller kvartalsrapporter på hemsidan. Operan upprättar kvartalsvisa budgetuppföljningar till styrelsen.

REVISORER

För granskning av bolagets redovisning samt styrelsens och vd:s förvaltning ska Operan i enlighet med bolagsordningen ha en eller två revisorer och en eller två suppleanter. Revisorerna rapporterar resultatet av sin granskning till aktieägaren genom revisionsberättelsen som framläggs på årsstämman. Därutöver lämnar revisorerna detaljerade redogörelser till styrelsen gång per år. I övrigt ansvarar vice vd/CFO för den löpande dialogen med bolagets revisorer.

Vid årsstämman den 24 april 2018 valdes revisionsbolaget Deloitte AB till revisor för den kommande ettårsperioden, med den auktoriserade revisorn Didrik Roos som huvudansvarig. Deloitte AB har varit Operans revisor sedan stämman 2011.

INTERNREVISION/INTERN KONTROLL

Styrelsen har beslutat att inte införa internrevision på grund av den begränsade komplexiteten i bolagets verksamhet. Styrelsen ansvarar enligt den svenska aktiebolagslagen och Koden för den interna kontrollen. Syftet med den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är att säkerställa att organisationen följer de lagar och riktlinjer som gäller för bolaget.

Kontrollmiljön är grunden för den interna kontrollen

avseende den finansiella rapporteringen. Den innefattar organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar samt den kultur som styrelse och ledning förespråkar och verkar utifrån och som skapar struktur för övriga delar.

Vd är ansvarig inför styrelsen att Operan genomför planer och budget så att uppställda mål uppnås. Vd ska löpande informera styrelsen om resultatutvecklingen och vid större avvikelser underrätta styrelsen och lägga fram förslag till åtgärder. Vd ska tillse att bolagets verksamhet fortlöpande rapporteras till styrelsen enligt gällande riktlinjer och rapportinstruktioner. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar och arbetar med en särskild åtgärdslista med vilken uppföljning sker av tidigare styrelsebeslut.

En tydlig ansvarsfördelning inom ekonomifunktionen finns. Redovisningsprocessen utvärderas löpande och anpassas så att den överensstämmer med tillämpliga regelverk i form av god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav som ställs på bolagets finansiella rapportering. Efterlevnad av policyer och instruktioner som påverkar den finansiella rapporteringen granskas löpande och avvikelser rapporteras till ansvarig chef.

Uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet och ekonomiska ställning mot fastställda mål sker löpande. Inom ekonomifunktionen genomgår medarbetare kontinuerligt vidareutbildning för att upprätthålla kompetens inom sina respektive områden.

Stockholm den 21 mars 2019

Lena Olving
ORDFÖRANDE

Olov Carlsson
Morten Hesseldahl

Chrisoula Faniadis
Maria Naidu

Eva Halvarsson
Örjan Wikforss

Birgitta Svendén
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Arbetstagarrepresentanter

Joakim Adeberg

Maria Nyström

Vår revisionsberättelse har avgivits den 21 mars 2019
Deloitte AB

Didrik Roos
AUKTORISERAD REVISOR

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Kungliga Operan AB
organisationsnummer 556190-3294

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2018-01-01 – 2018-12-31 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 20–23. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 4–19 och 23 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kungliga Operan ABs finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidan 3. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt isa och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets

interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2018-01-01 – 2018-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksam-

heten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 24–29 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen. Vår granskning har skett enligt FARS uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan

inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden. En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Stockholm 21 mars 2019
Deloitte AB

Didrik Roos
Auktoriserad revisor

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2018

OPERANS HÅLLBARHETSREDOVISNING är framtagen i enlighet med Global Reporting Initiative (GRI Standards), tillämpningsnivå Core. Rapporten är översiktligt granskad av Operans revisorer och utgör ett avsnitt i Operans årsredovisning. Hållbarhetsredovisningen publiceras årligen, senast publicerad i april 2018. Den här redovisningen omfattar kalenderåret 2018.

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Operan valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från den legala årsredovisningen avskild rapport. En redogörelse för Operans arbete och resultat inom miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter samt motverkande av korruption återfinns i Operans hållbarhetsredovisning 2018. Denna information utgör Operans lagstadgade hållbarhetsrapport och hållbarhetsrisker beskrivs löpande i redovisningen i de avsnitt där väsentliga risker identifierats. För beskrivning av Operans affärsmodell hänvisas till årsredovisningen för 2018.

VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR

Operan ska som statligt ägt bolag beakta alla de hållbarhetsfrågor som omfattas av statens ägarpolitik. Fokus

för hållbarhetsarbetet bestäms utifrån vad som är mest väsentligt för bolaget och dess samhällsuppdrag.

För att identifiera de hållbarhetsområden som är viktigast för Operan och hur Operan har störst möjlighet att påverka samhället i en hållbar riktning utfördes under 2015 och 2016 en omfattande väsentlighetsanalys. Analysen genomfördes i form av en intern workshop med Operans hållbarhetsgrupp och genom dialog med Operans prioriterade intressentgrupper. Resultatet från den interna workshopen har granskats och godkänts av Operans ledning och styrelse. Väsentliga hållbarhetsområden ses över löpande såväl internt som i dialog med de viktigaste intressentgrupperna för att säkerställa att fokus för Operans hållbarhetsarbete ligger inom rätt områden. En ny omfattande väsentlighetsanalys kommer genomföras under 2019. De områden som både Operan och intressenterna anser vara viktigast utgör Operans väsentliga hållbarhetsområden (kategori »Fokusområde« och »Uppfylla« nedan). Dessa områden ska prioriteras i Operans hållbarhetsarbete och utgör underlag för redovisning av styrning och mätindikatorer i enlighet med GRI i denna redovisning. För övriga områden (kategori »Övervaka« och »Administrera«) beskrivs styrning på en mer övergripande nivå i redovisningen.

RESULTAT VÄSENTLIGHETSANALYS

FOKUSOMRÅDE	UPPFYLLA	ÖVERVAKA	ADMINISTRERA
<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskt resultat/Ansvarsfull ekonomi • Delaktighet, dialog och samverkan (ledning/medarbetare) • Samhällspåverkan/-engagemang/-utveckling • Tillgänglighet till Operans utbud för hela samhället • Mångfald hos publik/besökare • Kundnöjdhet • Bevara och skapa nytt kulturarv • Variation, jämställdhet och icke-diskriminering (medarbetare) 	<ul style="list-style-type: none"> • Antikorruption • Efterlevnad av lagar och bestämmelser • Anställningsvillkor • Medarbetares hälsa och säkerhet • Kompetensutveckling • Publik/besökares hälsa och säkerhet • Korrekt marknads-kommunikation • Ansvar för barn som medverkar i Operans produktioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar i leverantörsledet • Materialanvändning • Kemikalieanvändning • Skydd av kunders integritet, hantering av person-/organisationsuppgifter 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatpåverkan • Avfall inklusive omhändertagande av kemikalierester
VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSASPEKTER			

DIALOG MED INTRESSENER

Att Operan bedriver ett ansvarsfullt arbete i förhållande till sina intressenter, samt förstår och aktivt arbetar med de hållbarhetsfrågor som intressenterna anser vara mest väsentliga, är en förutsättning för en långsiktigt värdeskapande verksamhet. Operans prioriterade intressentgrupper är de som anses ha störst inflytande över och/eller störst påverkan på Operans verksamhet och hållbarhetsarbete. Under 2015 identifierades Operans prioriterade intressentgrupper som publik, samarbetspartners (t.ex. sponsorer), medarbetare, ägare, övriga kultursverige och media. En kontinuerlig dialog kring Operans hållbarhetsarbete förs med merparten av de prioriterade intressentgrupperna. Dessutom genomförs riktade undersökningar för Operans medarbetare och publik.

Ägare

Operans ägare är den svenska staten som tydligt har uttalat att den vill vara en ansvarstagande företagsägare och som ställer krav på statliga bolag att verksamhet ska bedrivas på ett hållbart och ansvarsfullt sätt. Utgångspunkten för hållbart företagande är enligt statens ägarpolicy att statligt ägda företag ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling, det vill säga en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Detta ska uppnås genom att balansera och förena en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Statliga bolag ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Ett föredömligt agerande inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande för detta arbete är internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. Operans uppdrag regleras i ett årligt regeringsbeslut med riktlinjer för Operans verksamhet och en kontinuerlig dialog förs med kulturdepartementet.

Operans hållbarhetsarbete stäms regelbundet av med den av ägaren utsedda styrelsen och den interna prioritering av hållbarhetsområden som Operan gjorde under 2015 har fastställts av styrelsen. Under 2018 fastställdes nya strategiska hållbarhetsmål för perioden 2019–2021.

Publik

Operan har en stark och trogen publik, men lockar även nya besökare. Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå nya publikgrupper och bredda sin publik. En stor satsning inom området har varit att fortsätta utvecklingen av Operans närvaro i digitala kanaler för att göra Operans konst tillgänglig för alla medborgare.

Publikundersökning genomförs vanligtvis vartannat år (nästa undersökning sker 2019). I samband med att en ny tjänst tillsatts inom CRM-analys (Customer Relationship Management) har dock datainsamlingen via Operans

egna kanaler utökats och i med detta genomfördes en publikundersökning av mindre omfattning under 2018.

En enkät skickades automatiskt ut dagen efter varje föreställning till besökare på totalt 17 produktioner på stora scenen och i Rotundan (totalt 148 575 personer). Syftet med enkäten var att utifrån svaren förbättra upplevelsen för Operans besökare, samt att få ett mått på besöksfrekvens och åldersfördelning. Totalt besvarade 12 907 personer enkäten.

I enkäten uppmanades respondenterna att bedöma sitt besök på Operan på en 5-gradig skala, från mycket missnöjd (1) till mycket nöjd (5). Resultatet avseende helhetsupplevelsen visade på att 90 procent i sin helhet är mycket nöjda eller nöjda samt att endast 1 procent kan betecknas som missnöjd. Sammantaget visar resultaten på fortsatt hög nöjdhet bland Operans besökare under 2018.

För att nå en ny, bredare och yngre publik gjordes stora marknadsinsatser i anslutning till operan *Tristessa*. Resultaten från kundundersökningen visar att *Tristessa* är det operaverk som har bidragit till att locka störst andel publik under 40 år. Medelåldern bland besökarna i kundundersökningen är cirka 59 år och cirka 12 procent av besökarna var under 2018 under 40 år. Störst andel förstagångsbesökare har man nått genom de klassiska verken *Törnrosa* (9–10 %), *Tosca* (9 %), *Madama Butterfly* (9 %), *Aida* (9 %), *Nötknäpparen* (12 %). Vidare visar resultaten från undersökningen att dans- och balettproduktionerna spelar en viktig roll i att attrahera en yngre publik till Operan.

Trots att liknande frågor har ställts i tidigare publikundersökningar är resultaten ej direkt jämförbara då metod för datainsamling och sammanställning skiljer sig jämfört med tidigare år.

Under 2018 upphandlades ett nytt biljett- och CRM system som möjliggör kundärendehantering. Systemet implementeras under 2019.

Medarbetare

Operans medarbetare består av konstnärlig, teknisk och administrativ personal. Medarbetarsamtal med fokus på målsättning samt den sociala och organisatoriska arbetsmiljön genomförs årligen. Alla enheter har återkommande arbetsplatsträffar eller liknande, men mötesformerna ser olika ut beroende på enhetens storlek och yrkesgrupper.

För att undersöka den fysiska arbetsmiljön genomförs skyddsronder varje år på enhetsnivå och under 2018 genomfördes för första gången även skyddsronder med fokus på den sociala och organisatoriska arbetsmiljön. Under 2018 tecknade Operan ett samarbetsavtal med en extern leverantör av medarbetarenkäter och pulsmätningar för att kunna mäta och följa upp frågor kring organisation och medarbetare.

Operan har återkommande frukostmöten där alla medarbetare är välkomna. Syftet med dessa möten är bland annat att informera om aktuella frågor för verksamheten. Dessutom intervjuas alltid en eller flera medarbetare

för att öka förståelsen för Operans yrkesgrupper inom organisationen och för att öka samverkan mellan avdelningarna. Under 2018 påbörjades arbetet med att skapa en gemensam plats i operahuset där alla medarbetare kan mötas, vilken kommer att stå färdig under 2019.

För Operans ledare finns ett återkommande chefsforum. Ett forum för kompetensutveckling, information och samverkan mellan avdelningarna.

På Operan finns samverkansforum för arbetsgivaren och de lokala fackklubbarna. Samverkan genomförs både på central nivå och på avdelningsnivå. Under 2018 utvärderades Operans fackliga samverkansforum, vilket har resulterat i att rutinerna för samverkan har tydliggjorts och förfinats.

Under 2018 påbörjades arbetet med en ledar- och medarbetarfilosof och med utgångspunkt från forskning har en filosofi arbetats fram för att tydliggöra vilka förväntningar Operan har på alla medarbetare. Ledar- och medarbetarfilosofin beskriver dels Operans övergripande uppdrag, och framför allt beskrivs vilka beteenden som förväntas av medarbetare och chefer. Arbetet med att implementera ledar- och medarbetarfilosofin fortsätter under 2019.

Leverantörer

Vid val av leverantör beaktar Operan hållbarhetsaspekter, såsom miljöhänsyn och socialt ansvarstagande. Operan har ett brett spektrum av leverantörer och en dialog sker med befintliga och potentiella leverantörer framför allt inför en upphandling, vilket är en viktig informationskälla för att Operan ska förstå vilka hållbarhetsfrågor som är väsentliga, proportionerliga och affärsmässigt riktiga att ta hänsyn till i den aktuella branschen. En bra dialog har två parter, och glädjande nog är många leverantörer mycket kunniga och samarbetsvilliga. Ofta kompletteras dialogen med information från oberoende källor, exempelvis en branschorganisation samt Upphandlingsmyndighetens eller Svanens kriteriebibliotek.

Media – samhället

Genom en kontinuerlig kontakt med media får Operan insikt kring vilka krav och förväntningar samhället har på Operan ur ett hållbarhetsperspektiv. Kontakter med media kan exempelvis gälla Operans verksamhet, produktioner, artister och team eller specifika projekt. Kontakterna är såväl proaktiva, via exempelvis pressmeddelanden och personliga kontakter, som reaktiva, när Operan vill kommentera något om verksamheten som beskrivits i media. Operan för även fram exempel på sitt hållbarhetsarbete genom aktiviteter såsom publiksamtal, dit även media är inbjudna, i samband med Operans föreställningar och genom sådana initiativ vill Operan påvisa hur man genom kulturen kan arbeta för en positiv samhällsutveckling.

Övriga kultursverige

Operan är Sveriges nationalscen för opera och balett och

med ett sådant uppdrag kommer även ett ansvar, vilket Operan tar på stort allvar. Operan ska enligt riktlinjerna från ägaren vara ledande vad gäller utveckling, förnyelse, konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet inom ateljéer och verkstäder. Operan ska även initiera samverkan med andra scenkonstinstitutioner och det fria kulturlivet samt främja ett utbyte av kunskaper och erfarenheter och de olika samverkansprojekt som Operan deltar i syftar framförallt till att nå en utveckling av konstarterna, nå ut i hela landet, nå en ny publik, att byta och tillvarata varandras erfarenheter, effektivisera processer samt där det är möjligt, uppnå vissa kostnadsbesparingar genom exempelvis samproduktioner.

Dessutom bör Operan ha ett nära samarbete med utbildningar för sångare, dansare och musiker. Samarbetet syftar till att utveckla utbildningarna och medverka till att forma anställningsbara artister och konstnärer. Operan tar bland annat emot praktikanter från Kungliga Svenska Balettskolan, Operahögskolan, Kungliga Musikhögskolan, Stockholms Dramatiska Högskola och relevanta tekniska utbildningar.

Samarbetspartners

Operan arbetar aktivt för att skapa partnerskap med tydliga värden för såväl företaget som för Operan. Tillsammans med företaget identifieras syfte och målsättning, som ligger till grund för hur partnerskapet ska aktiveras. Uppföljning och utvärdering av samarbetet sker kontinuerligt.

Operan har utvecklat en ny donationssida där partnerskap, donationer och insamlingar presenteras. Sidan heter *Stöd Operan* och har utvecklats för att skapa fler externa relationer.

OPERAN ÄR MEDLEM I FÖLJANDE ORGANISATIONER:

Svensk Scenkonst är en branschorganisation för arbetsgivare inom musik, dans och teater. Svensk Scenkonsts verksamhet ska fokusera på behovet av utveckling av de renodlade arbetsgivare- och förhandlingsfrågorna, på behovet av att etablera och utveckla en kultur- och branschpolitisk plattform utåt och att stödja och underhålla utvecklingen av nätverk på alla nivåer inom medlemsföretagen.

Opera Europa är en organisation för professionella operahus i hela Europa. Man erbjuder konferenser som fokuserar på frågor av gemensamt intresse, exempelvis gällande intäktsmaximering, utveckling av publikarbetet, medarbetarfrågor, marknadsföring och utvecklingen av digitala medier. Genom organisationen får Operan tillgång till nätverk och databaser inom för branschen intressanta områden.

FEDORA är en europeisk samarbetsorganisation för filantropi inom opera och balett. Verksamhetens mål är utveckla all form av filantropi som kan bidra till utvecklingen av dessa konstformer och vid årliga träffar utbyter deltagarna erfarenheter och diskuterar nya sätt att generera intäkter för konstformernas utveckling.

RESEO är ett europeiskt nätverk för utbildning, delaktighet och kreativt lärande inom opera och dans. Nätverket erbjuder stöd inom arbetet med att förankra operakonsten i den lokala kontexten.

SES, Sponsrings- och Eventsverige är branschorganisationen som driver och utvecklar sponsrings- och evenemangsindustrin.

Stockholms Handelskammare en mötesplats inom Stockholmsregionen där kulturen skall ha en självklar roll.

Övriga mindre samarbetsorganisationer. Utöver ovan nämnda organisationer är Operan medlem i ett antal mindre, för branschen relevanta, organisationer.

STYRNING AV OPERANS HÅLLBARHETSARBETE

Operans varumärkesplattform »Visionen« är vägledande för allt arbete på Operan och den innefattar bland annat beskrivningar av Operans varumärkeslöfte, vision och värderingar. Genom att ha ett aktivt hållbarhetsarbete kan såväl visionen som varumärket stärkas. Operans hållbarhetspolicy¹, som bland annat samverkar med denna varumärkesplattform, avser att fungera som Operans tolkning av verksamhetens ansvar för hållbarhetsfrågor. För att bland annat minska risken för korruption har Operan en policy mot mutor och andra otillåtna förmåner.

Operan har även ett antal policyer för styrning av specifika frågor såsom inköp, sponsring, resor och hantering av fribiljetter. Under 2018 har en ny representationspolicy

tagits fram, som beskriver Operans förhållningssätt kring representation avseende såväl externa företag, organisationer och sponsorer, som medarbetare. Även Operans likabehandlingspolicy har reviderats under året.

Ytterst ansvarig för Operans hållbarhetsarbete är styrelsen och företagsledningen med vice vd som huvudansvarig. En hållbarhetsgrupp med representanter från Operans olika avdelningar driver arbetet med utveckling och implementering av hållbarhetsarbetet.

Det övergripande ansvaret för att Operan följer lagar och bestämmelser åligger Operans chefsjurist, som tillsammans med ledning även hanterar eventuella miss-tankar om oegentligheter. För inköp (Lagen om offentlig upphandling, LOU) har Operan en anställd inköpskoordinator som tillsammans med chefsjuristen särskilt bevakar att Operans alla inköp görs korrekt.

OPERANS HÅLLBARHETSPOLICY

Hållbarhet är en viktig del av Operans strategi. Genom ett hållbarhetsarbete stärks såväl visionen som varumärket.

Operans värderingar innebär att Operan värnar *kvalitet*, är *orädd*, *välkomnande* och *tidlös*.

Detta betyder omsatt i hållbarhet:

- Operan värnar om mänskliga behov som kreativitet, identitet och konstnärligt uttryck. Operan mår om goda arbetsförhållanden och metoder som ger medarbetare goda förutsättningar att utvecklas och bidra i verksamheten.
- Operan strävar mot ett modernt resurstänkande och etiskt ansvar för människor och miljö i sin verksamhet. Operan är transparent och står för sina beslut.
- Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om mångfald, jämställdhet på ett engagerande och inkluderande vis.
- Operan värnar om kulturarvet i enlighet med sitt uppdrag och engagerar sig i sin omvärld samt speglar angelägna utmaningar i samhället.

1) Godkänd av styrelsen i december 2012

STRATEGISKA HÅLLBARHETSOMRÅDEN OCH MÅL

Under 2018 har strategiska hållbarhetsmål fastställts för perioden 2019–2021. Den nya strategin innehåller övergripande inriktningsmål samt detaljerade resultatmål inom fyra hållbarhetsområden som anses vara av stor betydelse för Operans kärnverksamhet. De nya målen har sin utgångspunkt i målen från föregående period, eftersom dessa ansågs vara av stor relevans för Operan även fort-

Nedan beskrivs Operans nya hållbarhetsområden och strategiska hållbarhetsmål för perioden 2019–2021, fastställda i december 2018. Dessutom redovisas mål och resultat för målpuppfyllnad 2018.

Operan arbetar aktivt för att publiken ska växa i antal och variation

Operan strävar efter att med sin verksamhet nå ut till och vara tillgänglig för alla i Sverige – både barn och vuxna. Operan har en stark och trogen publik, men lockar även nya besökare och det är Operans utmaning att behålla den trogna publiken och samtidigt hitta nya publikgrupper och locka nya besökare och en bredare publik till operahuset.

RESULTATMÅL 2018:

- Arbeta för ett ökat digitalt utbud till befintlig och ny publik.
- Öka antalet förstagångsbesökare till Operan.
- Ta fram verktyg för att få ökad insikt och kunskap kring befintliga målgrupper och de som ännu ej besökt Operan, men som bedöms vara en potentiell förstagångsbesökare.

RESULTAT 2018:

Ökat utbud av digitala sändningar: Förutom sändningar via Folkets Hus och Parker, TV-sändningar och sändningar i Sveriges Radio P2, har ett antal nya digitala kanaler implementerats:

- OperaVision (AIDA och Birgit Nilsson 100 år) – 16 735 besökare
- Digital sändning i Kungsträdgården (Birgit Nilsson 100 år) – 400 besökare
- Visning av Virtual Reality-inspelade dansverket Half Life (Kungsträdgården och Kulturnatten) – 215 respektive 649 besökare

Dessa nya kanaler ger Operan möjlighet att bredda i sin publik. Exempelvis gavs Birgit Nilsson 100 år endast vid ett tillfälle i Operahuset med 1 153 platser.

Resultatmål 2019–2022

År	Digital publik (antal)	Andel förstagångsbesökare (%)	Andel under 40 år (%)	Barn och unga (antal)
2019	662 000	8	15	65 000
2020	925 000	9	17	85 000
2021/2022	1 045 000	10	20	100 000

sättningsvis. Vissa justeringar har dock gjorts för att ytterligare utveckla och förbättra Operans hållbarhetsarbete.

Målen är en del av Operans övergripande strategiska arbete genom att varje mål har tilldelats en ansvarig person ur ledningsgruppen, vars ansvar är att fastställa och följa upp handlingsplaner med syfte att uppnå målen. Beskrivning av hur Operan arbetar inom respektive område finns löpande i redovisningen.

Via OperaVision och den digitala sändningen tillgängliggjorde Operan sin konstform för 12 266 besökare.

Öka antalet förstagångsbesökare:

- Specialinbjuden publik till genrepet av *Tristessa* – 1 200 besökare
- Så kallade introduktionskvartar – 18 600 besökare (ca 10 % av totalen Stora Scenen)
- Ökat utbud av Barnlördagar – 2 171 besökare
- Operan har nått ut till ett stort antal barn, unga och familjer via olika föreställningar och aktiviteter – 54 000 besökare
- ABCD-abonnemang för de under 40 år – 155 besökare

Verktyg för ökad insikt om befintliga och potentiella besökare: Ett arbete med att ta fram så kallade Personas har utförts. Ett nytt biljett- och kundhanteringssystem har upphandlats, vilket kommer att implementeras under 2019. Systemet ger Operan ökade möjligheter att få en så adekvat bild av publiken som möjligt.

Under 2018 har Operan även tagit fram följande siffror från de publikundersökningar som gjorts under året där 12 907 personer besvarade Operans publikenkät avseende totalt 17 produktioner och enkäten skickades ut efter varje föreställning.

- Andel digital publik: 481 000 (digitala sändningar via Folkets Hus och Parker, digitalsändning i Kungsträdgården samt sändningar i SVT, OperaVision, SR P2, podcasts). SVT-sändningen från Nobelbanketten är ej inräknad.
- Andel förstagångspublik: 8 %. Detta kan jämföras med föregående år då andelen var 7 %.
- Under 40 år: 12 %.
- Besökare till Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet: 54 000 vilket är 19 % av totalen och en ökning från 2017 (14 %).

Resultaten ligger till grund för resultatmål för perioden 2019–2022 nedan.

Operan arbetar aktivt för att vara en arbetsplats som präglas av transparens, delaktighet och dialog på alla nivåer i organisationen

Under 2018 togs beslutet att Operan har som långsiktigt mål att vara en av Sveriges mest attraktiva arbetsplatser. För att nå målet behöver Operan präglas av ett inkluderande klimat som tar tillvara på varje medarbetares potential. Det behövs ett väl utvecklat ledar- och medarbetarskap där varje individ förstår sin del i verksamheten och känner sig engagerad i Operans vision och strategiska mål. För detta behövs även att varje medarbetare får och tar tillvara på möjligheten att påverka och delta i Operans utveckling.

RESULTATMÅL:

2018: Besluta om ett nytt arbetssätt, varefter mål för området kan fastställas.

2019: Genomföra en första mätning och ta fram måltal för ENPS och Operans arbetsgivarvarumärke.

2020-2021: mål sätts efter det att måltal framtagits.

RESULTAT:

2018: Under 2018 tecknade Operan ett samarbetsavtal med en extern leverantör av medarbetarenkäter och pulsmätningar för att kunna mäta och följa upp frågor kring organisation och medarbetare. Operan kommer att gå från NMI-mätningar (NöjdMedarbetareIndex) till ENPS (employee Net Promoter Score), och med det nya mätverktyget kan Operan även göra fler skräddarsydda undersökningar utefter verksamhetens behov. Under 2019 genomförs en första mätning och måltal ska tas fram för ENPS och Operans arbetsgivarvarumärke.

Operan deltar aktivt med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor som kan relateras till Operans repertoar

Genom aktiviteter med koppling till Operans produktioner såsom samtal, informationsspridning, debattartiklar, samarbeten och föreställningsintroduktioner, tar Operan upp aktuella samhällsfrågor som har anknytning till Operans repertoar. På detta sätt vill Operan sprida kunskap samt skapa diskussion och därigenom bidra till en hållbar samhällsutveckling.

RESULTATMÅL:

2018: I samband med samtliga premiärer, när det är relevant, genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor.

2019: I samband med samtliga premiärer samt för övriga produktioner, där det är relevant, genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor.

RESULTAT:

År	Opera	Balet	Unga på Operan
2015	1	0	1
2016	4	1	1
2017	2	1	1
2018	8	4	0*

* Under 2018 genomfördes inga aktiviteter som faller inom ramarna för målet (aktiviteter i samband med premiärer) i kategorin Unga på Operan. Urpremiären av *När då då* bygger på aktuella samhällsfrågor kring vuxensveck, övergivenhet, fantasi och motstånd utifrån barnens perspektiv. Dock genomfördes inga specifika aktiviteter i samband med premiären. Dessutom hölls workshops för samtliga 35 skolklasser som såg produktionen *Min bror är Don Juan*, med diskussion och fördjupning kring aktuella teman som identitet, sexualitet, gruppdynamik, utslutning och gemenskap. Läs mer i kapitel *Unga på Operan*.

Operan arbetar aktivt för variation och jämställdhet i våra produktioner (konstnärliga team) och bland våra medarbetare

Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om variation, jämställdhet på ett engagerande och inkluderande vis.

RESULTATMÅL:

2018-2021: Uppnå en jämställd könsfördelning (fördelning 40/60) i konstnärliga team med fokus på kvinnliga regissörer, koreografer, dirigenter och scenografer.

2018-2021: Uppnå en jämställd åldersfördelning i konstnärliga team räknat på åren 2018-2021. Operan definierar en jämställd åldersfördelning enligt följande tabell:

-40 år	41-55 år	56 år
25 %	50 %	25 %

Konstnärliga team innefattar: Kompositör, librettist, dirigent, regissör, koreograf, scenograf, kostymdesigner, ljus-, ljud & videodesigner, mask samt dramaturg.

RESULTAT:

År	Man	Kvinna	- 40 år	41-55 år	56 år -
2018	63 %	37 %	11 %	46,5 %	42,5 %
Genomsnitt 2016-2018	66 %	34 %	16 %	54 %	30 %

Målet för 2018 är inte uppnått. En förklaring är att de konstnärliga teamen ofta kontrakteras 2-3 år i förväg. När den inledande kartläggningen gjordes 2015 var redan flera team kontrakterade för 2018.

EKONOMISKT ANSVAR

Operan är ett statligt helägt aktiebolag, vilket innebär att verksamheten inte ska syfta till att ge överskott eller utdelning. I posten intäkter ingår bland annat ett väsentligt stöd från offentlig sektor, det vill säga staten. För 2018 uppgick anslaget till 495,1 mkr (2017: 465,5 mkr).

Operan har som uppdrag att ha ett eget kapital som ger en stabil grund för verksamheten. Operan anser att ett eget kapital om 25 mkr ger sådan önskad ekonomisk stabilitet. Operans egna kapital för 2018 uppgår till 34,6 mkr (2017: 25,1 mkr). Dock kan detta mål komma att revideras i samband med att renoveringen av operahuset framskrider.

Tabell 1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (mkr)

	2018	2017	2016
Intäkter ¹	594,5	573,1	554,0
Summa tillskapat ekonomiskt värde	594,5	573,1	554,0
<i>Fördelat ekonomiskt värde</i>			
Rörelsekostnader	-158,9	-159,9	-156,3
Löner och ersättningar till anställda ²	-409,5	-398,2	-383,5
Betalningar till finansärer	-1,5	-1,4	-1,6
Summa fördelat ekonomiskt värde	-569,9	-559,5	-541,4
Behållet ekonomiskt värde ³	24,6	13,6	12,6

1 Omfattar driftstillskott från staten, intäkter från sponsorer, biljettförsäljningar samt diverse intäkter som uthyrningar, turnéer med mera

2 Inklusive arbetsgivaravgifter och löneskatt på pensioner

3 Summan ska täcka investeringar som behöver göras av konstnärlig karaktär samt i fastighet och teknik

Subventionerade biljettpriser

Genom bidrag från offentlig sektor kan Operan erbjuda subventionerade biljetter till sina föreställningar. På så sätt ges fler människor möjlighet att besöka och ta del av Operans utbud till ett överkomligt pris. En osubventionerad biljett till en föreställning på stora scenen skulle 2018 i genomsnitt ha kostat 3 313 kr (2017: 3 120 kr), vilket kan jämföras med snittpriset till besökarna på 464 kr (2017: 451 kr).

Biljettpolicy

Genom att erbjuda Operans fast- och visstidsanställda fribiljetter, ges möjlighet till kompetensutveckling samtidigt som initiativet är en viktig personalvårdsförmån. Även ett begränsat antal externa gäster, såsom press, kan få möjlighet att se Operans föreställningar gratis. Hanteringen av fribiljetter styrs genom en personalbiljettpolicy som reglerar till vem och vilket antal biljetter som får delas ut. Policyn har även upprättats med syfte att minimera risken för eventuella mutor, vilket faller inom ramen för korruption. Under 2018 hade Operan 165 939 besökare (2017: 174 138) till föreställningarna på stora scenen, varav 6 procent (2017: 6 procent) var fribiljettbesökare.

Externa relationer

Verksamheten på Operan finansieras även till viss del genom sponsring och donationer. Sponsring och partner-

skap ses som nära samarbeten med tydligt överenskomna mål och Operan strävar efter att samarbeta med företag och partners som delar Operans kärnvärden; tidlös, konstnärlig kvalitet, orädd och välkomnande. Operan har en policy för partnersamarbeten som reglerar val av partnerskap och samarbeten. Detta gäller exempelvis om företaget kan uppfattas som diskriminerande eller företräder områden som enligt Operans bedömning kan uppfattas skadliga på något sätt, såsom företag verksamma inom krigsindustri/pornografi/vadslagning och andra spelformer som inte är tillåtna enligt svensk lag, eller företag som inte följer kraven på mänskliga rättigheter i produktion.

Under 2018 fortsatte Operans partnerskap med Mastercard. Partnerskapet innebär att Operan kan nå ut med sitt innehåll till en bredare målgrupp och fler människor ges möjligheten att upptäcka Operans verksamhet och produktioner. Partnersamarbeten och donationer har också möjliggjort genomförandet av flera projekt inom Operans barn och ungdomsverksamhet (se avsnitt *Barn- och ungdomsverksamheten*).

Operan har ett uppskattat och nära samarbete med ett flertal privatpersoner. Medlemskap i Operans Donationsfond ger en plattform för engagemang samt stöd till Operans konstnärliga utveckling. Operan har tagit emot donationer för Birgit Nilssons jubileumskonsert samt utställning, arvoden till gästartister, inköp av instrument till Kungliga Hovkapellet, nationaldagsfirandet i Haga den 6 juni, Kammarkonsert och sommarkonserter.

Hantering av personuppgifter

Operan startade arbetet med att förbereda organisationen för den nya dataskyddsförordningen (GDPR) redan under 2017, med en omfattande kartläggning och en så kallad GAP-analys. Utifrån resultatet av bland annat detta arbete och inför att de nya reglerna trädde i kraft i maj 2018, fastställdes en informations säkerhetspolicy där en personuppgiftspolicy i enlighet med de nya reglerna är en viktig del. Operan har utsett ett dataskyddsombud i organisationen och alla medarbetare som på något sätt hanterar personuppgifter har fått utbildning i frågan. Nu pågår ett löpande arbete för att följa upp och upprätthålla samt, där det behövs, utveckla och förbättra Operans hantering av personuppgifter.

Inköp och ansvar i leverantörsledet

För att kunna bedriva verksamheten på ett framgångsrikt sätt behöver Operan anlita olika leverantörer. Behovet är brett och därmed är leverantörskedjan komplex. Operan har under 2018 genomfört ett antal upphandlingar och tecknat avtal med flera nya leverantörer, exempelvis avseende extern lönetjänst samt biljett- och kundhanteringsystem. Under 2018 handlade Operan varor och tjänster från omkring 800 olika leverantörer, allt från konstnärliga inköp såsom beställning av en komposition, ett libretto, en scenografi, koreografi och regi till rent administrativa

och verksamhetsstödande anskaffningar inom HR, IT, fastighet och kommunikation med mera.

Leverantörerna finns förutom i Sverige i flera, främst europeiska, länder som Tyskland och England, vilka har nischade leverantörer inom scenkonst och teknik. Tyger köps in från över 40 olika leverantörer, verksamma i såväl Sverige som utomlands. Cirka 15 av dessa handlar Operan kontinuerligt med. I första hand väljs tyger som är producerade i Europa, men det förekommer även att tygerna är producerade i Asien, framförallt syntetmaterial och siden. För dessa leverantörer, cirka sex stycken, bedöms risken vara störst att Operans sociala och etiska krav (inklusive krav gällande efterlevnad av mänskliga rättigheter) samt miljökrav inte efterlevs. För att minska riskerna väljer Operan medvetet europeiska tygleverantörer så stor utsträckning som möjligt. Dessutom förs en kontinuerlig dialog med leverantörerna. En kartläggning av hållbarhetsarbetet hos Operans största textilleverantörer genomfördes under 2015–2017 genom att ett frågeformulär skickades ut till leverantörerna. Hittills har 34 leverantörer emottagit formuläret, varav 17 har svarat. Kartläggningen har resulterat i att Operan har slutat göra affärer med en leverantör som inte efterlevde Operans krav. Övriga leverantörer har svarat att de visar på god efterlevnad. Uppföljning av kartläggningen är planerad för 2019.

Ägarens krav på Operan

Operan lyder under Lagen om offentliga upphandlingar (LOU) och har sedan många år en inköspolicy. Policyn är uppbyggd utifrån ett antal rutiner som är beroende av avtalens värde, vilket i praktiken betyder att inköp sker genom att konkurrensutsätta potentiella leverantörer. Hållbarhetsfrågor såsom miljöhänsyn samt sociala och arbetsrättsliga hänsyn är en integrerad del av inköspolicyn och beaktas om upphandlingens art motiverar detta. Policyn ställer även sociala och etiska krav, bland annat ska produkter som levereras till Operan vara framställda under förhållanden som är förenliga med International Labour Organizations åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet samt Förenta Nationernas barnkonvention. Operans inköp ska kännetecknas av affärsmässig korrekthet, objektivitet och ärlighet med iakttagande av god affärssed. Operan har en central inköpsfunktion som stödjer verksamheten i dessa frågor.

För att minska risker kopplat till mutor och korrup-tion arbetar Operan med intern utbildning av personal samt genom att kontinuerligt diskutera vikten av att som anställd inte bli otillbörligt påverkad i sina beslut vid inköp och leverantörskontakter eller ta emot otillåtna förmåner. Målgruppen är de anställda på Operan som har dialog med leverantörer, beslutanderätt eller på något sätt möjlighet att påverka val av leverantör. Utgångspunkten är Operans inköspolicy och policy mot mutor och andra otillåtna förmåner samt de regler och praxis som tillämpas vid upphandlingar enligt LOU.

Operan har under 2018 reviderat inköspolicyn bland annat för att ha en tydligare koppling till den nationella upphandlingsstrategin. Syftet med strategin är att stimulera den offentliga sektorn att använda upphandling som ett verktyg för att åstadkomma positiva effekter i den egna verksamheten och i samhället i stort. Strategin innehåller sju inriktningsmål varav två är direkt kopplade till hållbarhetsaspekter: ökad användning av miljökriterier samt att krav på social hänsyn bör ställas när det är möjligt och lämpligt.

Uppföljning av att leverantörer efterlever ställda krav görs genom stickprovskontroller inför tilldelning av kontrakt eller som en uppföljning under pågående avtal. Uppföljning görs främst vid annonserade upphandlingar och görs speciellt om branschen förknippas med risker gällande exempelvis miljö, korrup-tion eller mänskliga rättigheter och sociala aspekter.

Rätt nivå viktigt

Inför varje större upphandling försöker Operan förstå leverantörskedjan och identifiera vilka risker som kan finnas, exempelvis risker kopplade till förhållanden vid tillverkning av varor. Andra frågor som diskuteras är kostnad i förhållande till nytta samt möjlighet för uppföljning av krav. Utifrån analysen formulerar Operan så relevanta krav som möjligt och kraven som Operan ställer på leverantörerna kan därför se väldigt olika ut. De kan vara obligatoriska om Operan anser att potentiella risker behöver elimineras. Obligatoriska miljökrav kan även ställas om marknaden anses vara mogen för det och om det finns ett stort utbud av miljövänliga alternativ. Kraven kan också formuleras så att exempelvis miljöhänsyn utöver en basnivå premieras i utvärderingen. I upphandling av elektricitet till Gäddvikens verkstäder efterfrågade Operan elektricitet producerad av förnybara energikällor i olika grader, för att kunna jämföra priserna. Detta resulterade i att all el som levereras till verkstäderna är ursprungsmärkt med Bra Miljöval.

Hållbarhetskrav och villkor som ställs i offentliga upphandlingar måste ha ett naturligt samband med och stå i rimlig proportion till det som upphandlas, den så kallade proportionalitetsprincipen. Kraven får endast avse den del av verksamheten som är relevant för den aktuella upphandlingen. När det gäller komplexa varor och tjänster, som flygresor eller mobiltelefoner, skulle det vara svårt för en liten upphandlande enhet som Operan att ställa vissa hållbarhetskrav och följa upp dem på egen hand. Operan har i dessa fall valt att avropa från Statens inköpscentral vid Kammarkollegiets (sic) statliga ramavtal. Förutom effektivisering i form av tidsbesparing och förmånligare villkor, är fördelen med ramavtal som sic upphandlar i stora volymer att de kan ställa högre krav och sköter uppföljningen. Även Operan och Dramaten genomför gemensamma upphandlingar där det finns synergier eller möjlighet att uppnå stordriftsfördelar, exempelvis vid inköp av scentextilier eller plywood och träbaserade

skivor för att skapa dekor och scenografi till Operans och Dramatens föreställningar.

Högre ambitioner

Operan har gradvis höjt ambitionsnivån vad gäller hållbarhet i upphandlingar. Detta syns mest konkret i materialanskaffningar, exempelvis av städ- och hygienmaterial samt trycksaker. I upphandling av städ- och hygienmaterial (städkemikalier, disk- och tvättmedel, toalettpapper, pappershanddukar med mera) från 2014 skulle en del av produkterna vara miljömärkta. Vid den senaste upphandlingen som genomfördes under hösten 2018 ökades andelen av miljövänligare alternativ avsevärt. Även i upphandlingen av trycksaker höjde Operan ambitionsnivån och ställde miljökrav på hela tryckprocessen (tryckmetoden inklusive utsläpp och användning av kemikalier, emballage och transporter etcetera) och inte bara på pappret, som i den tidigare upphandlingen.

UNGA PÅ OPERAN

Barn och unga är en viktig målgrupp för Operan, prioriterad i enlighet med regeringens uppdrag. Genom barn- och ungdomsverksamheten Unga på Operan (även kallad UpO) arbetar Operan för att öka möjligheten för barn och unga, familjer och skolor att ta del av professionell kultur av högsta kvalitet. Initiativet riktar sig till barn i alla åldrar, från spädbarn till unga vuxna. 2018 var ett framgångsrikt och intensivt år för Unga på Operan, både ur ett konstnärligt och pedagogiskt perspektiv.

En viktig del i Unga på Operans verksamhet är de föreställningar som Operan presenterar ur barnens perspektiv. För tonåringar i åldern 13–15 år togs under 2018 en repris upp av *Min Bror är Don Juan*, ett verk som bygger på Mozarts opera *Don Giovanni*. Verket hade urpremiär på Operan 2014, och då *Min Bror är Don Juan* rönt internationell uppmärksamhet och stor uppskattning under sin första spelperiod, var det ett självklart val av repris. Alla skolklasser som köpte biljetter till föreställningen fick dessutom en workshop där man bland annat arbetade med föreställningens tematik kring identitet, gruppdynamik och uteslutning.

Hösten 2018 ägde urpremiären av Pija Lindenbaums *NÄR DÅ DÅ* rum på Operan. Pija Lindenbaum har i beställningsverket skrivit direkt för scenen samt skapat scenografi och kostym. Niklas Brommare komponerade musiken och Kajsa Giertz regisserade, i samarbete med Helsingborgs stadsteater. *NÄR DÅ DÅ* är ett allkonstverk med sång, dans, skådespeleri och avancerad musik för 5–9-åringar. Verket togs emot exceptionellt väl av publik och media och har spelats in av SVT. Produktionen har dessutom tilldelats Svenska Teaterkritikers Förenings Barn- och ungdomsteaterpris 2018 och blivit utvald av juryn till Scenkonstbiennalen 2019.

Nötknäpparen och *Alice i underlandet* är föreställningar på stora scenen som främst lockar barnfamiljer och som spelas med utsålda föreställningar.

All verksamhet som riktas till barn och ungdomar erbjuds till ett starkt reducerat pris eller till självkostnadspris. Under 2018 besöktes Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet av närmare 54 000 personer (2017: ca 43 000) och verksamheten utgör nu 19 procent av Operans besökare. Totalt har 721 aktiviteter genomförts för barn och unga under året.

Skapande skola

För att nå en bred publik och nya publikgrupper samarbetar Unga på Operan aktivt med skolor. Satsningen Skapande skola finansieras av kulturrådet och är tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att elever ska få tillgång till kulturrens alla uttrycksformer och att deras möjligheter till eget skapande ska öka.

Unga på Operan är en stor aktör inom Skapande Skola och inom detta område har Operan presenterat föreställningar, fördjupande workshops i anslutning till föreställningarna, lärarhandledningar kopplade till föreställningar, guidade visningar med konstnärlig aktivitet, konsertprogram i Guldföajén eller på skolan, opera- eller dansworkshop på skolan (utan koppling till specifik produktion) och program där eleverna skapar sina egna teatermasker och arbetar med dem i teaterworkshops med mera.

Vid merparten av Operans generalrepetitioner på stora scenen under året har Unga på Operan haft platserna på 2:a raden till sitt förfogande och bjudit in skolklasser samt lärare. Lärare har även bjudits in till särskilda lärarkvällar där de fått möta konstnärliga team som berättat om kommande produktioner. Lärarna har fått lyssna till inbjudna föreläsare som Suzanne Osten och har fått en presentation av den pedagogiska verksamheten.

Operan har även dagtid, till starkt rabatterat pris, spelat föreställningarna *Tosca*, *Törnrosa* och *Nötknäpparen* som är mycket uppskattade skolföreställningar.

De senaste tre åren har antalet aktiviteter, som Unga på Operan genomför inom ramen för Skapande skola, ökat. Under 2018 genomfördes 423 aktiviteter, vilket kan jämföras med 381 aktiviteter 2017 och 320 aktiviteter 2016.

Större pedagogiska projekt

Unga på Operan genomför projekt med hjälp av donerade och sponsrade pengar. Tack vare en fortsatt donation har samarbetet med El Sistema Stockholm gått in på sitt fjärde år och under 2018 har 23 El Sistema klasser fått visningar av operahuset med tillhörande konstnärlig aktivitet. Musiker ur Hovkapellet har haft konsert i barnens närmiljö vid fem tillfällen och fyra konserter i Guldföajén med studenter ifrån Masterprogrammet på Operahögskolan har genomförts. Sammanlagt 210 elever från Bredäng, Farsta och Skärholmen har sett produktionen *NÄR DÅ DÅ*.

Operan och samarbetspartnern Wallenius Lines är mitt i ett treårigt skolprojekt i Hässelby, riktat till elever från förskoleklass till åk 9. Projektet, som invigdes 2017,

innebär i huvudsak att alla elever på skolan ska ha minst en konstnärlig aktivitet per termin med Unga på Operan under de tre åren som projektet pågår. Under året har eleverna bland annat fått vara med på workshops i dans och drama, konserter med artister från Operan, besök på Operan och genrep av *Nötknäpparen*. Projektet syftar till att belysa betydelsen av ett aktivt arbete med kultur i det dagliga skolarbetet och på så vis stärka barns rätt till kultur. En viktig del av projektet är forskaren Margareta Aspán, knuten till Stockholms Universitets Barn- och ungdomsvetenskapliga institution, som följer hela processen för att skriva en vetenskaplig rapport under våren 2020.

Familje- och lovaktiviteter

För familjer ordnar Operan varje år familje- och lovaktiviteter. För att möta det stora publiktrycket på familjeaktiviteten *Barnlördagar* expanderade konceptet ytterligare under 2018 till att inbegripa nästan alla lördagar under hösten. Under dessa lördagar framfördes program av sångare och musiker i Guldföajén. En mycket uppskattad programpunkt som ingår i konceptet är »Prova på balett« som äger rum i en danssal.

Under sport-, påsk och höstlov erbjöds i vanlig ordning konserter och visningar av operahuset, aktiviteter som vanligtvis lockar nya besökare till Operan.

Samarbeten och gästspel för barn och unga

Under 2018 nådde tre av Unga på Operans produktioner ut till publik utanför Stockholm. I samarbete med Norrbottenmusiken genomfördes en turné i norra Sverige med föreställningen *Den långa, långa resan* i regi av Ellen Lamm till fyra olika platser med sammanlagt sex föreställningar. Verket bygger på illustratören Ilon Wiklands flykt från Estland till Sverige för över åttio år sedan och belyser barnets utsatthet under krig och flykt. Via en samproduktion av föreställningen *När då då*, med Helsingborgs stadsteater och Helsingborgs symfoniorkester, nådde Operan publik i de södra delarna av landet. Föreställningen har även, av juryn till den svenska Scenkonstbiennalen, valts ut att spela under festivalen den 14–19 maj 2019 i Sundsvall och Härnösand. Initiativen med de båda föreställningarna bidrog till en ökad tillgänglighet till Operans verksamhet för barn och unga runtom i landet.

Det mycket uppmärksammade verket *Myriader av världar*, som har skapats för en bebispublik, valdes av juryn ut till Scenkonstbiennalen Bibu och under maj månad spelades sex utsålda föreställningar under Bibu i Helsingborg.

Unga på Operan har ett kontinuerligt samarbete med Stockholms Konstnärliga Högskola – Operahögskolan. Under våren 2018 höll Operan en kurs i entreprenörskap för Mastersstudenterna i årskurs 1. Projektet syftade till att studenterna genom praktiskt arbete och utbildning i Operans produktionsprocess och värdegrundsfrågor kopplade till ung publik skulle skapa ett eget konstnär-

ligt koncept, vilket framfördes i form av barnkonserter i Guldföajén.

EN OPERA FÖR ALLA

Operan strävar efter att med sin verksamhet nå ut till och vara tillgänglig för alla i Sverige, vuxna såväl som barn och unga. Operans utmaning är att behålla den trogna publiken och samtidigt hitta nya publikgrupper och locka nya besökare och en bredare publik till operahuset. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

Tillgänglighet via digitala kanaler

Genom en utökad digital satsning vill Operan tillgängliggöra konsten till fler människor och nå nya målgrupper. I och med ett extra ägartillskott kunde arbetet med att främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet, genom satsningar på digitalt tillgängliggörande, intensifieras. Ett utökat antal sändningar av Operans föreställningar har under 2018 skett via olika plattformar. Satsningen har även bestått i utvärdering och analys av tidigare års arbete, framtagande av strategier och måltal, teknikutveckling, teknikinvesteringar, innehålls- och produktutveckling, målgruppsundersökningar och samarbetskontakter både inom och utanför Sverige. Ett stort arbete har också genomförts för att försöka hitta sätt att hantera rättighetsproblematiken med anledning av målet om ökad spridning och tillgänglighet via digitalisering.

Operans pilotprojekt med det moderna dansverket *Half Life* spelades in med en mycket avancerad Virtual Reality-teknik. Verket blev tillgängligt under 2018 med release i samband med vårens välbesökta kulturnatt. Inspelningen blev en efterfrågad framgång, som till och med, i stor konkurrens, nominerades till filmfestivalen i Venedig.

Operan har tillsammans med ett trettiotal operakompanier i olika länder lanserat OperaVision, en ny plattform för livestreaming. Plattformen är en del av Opera Europa, den europeiska sammanslutningen för operakompanier och festivaler som Operans vd Birgitta Svendén är styrelseordförande för. Syftet med plattformen är att locka fler besökare till Operan genom att tillgängliggöra och få fler att förstå och uppskatta konstformen. Detta är ett unikt projekt som Operan inte bara deltar i, utan också tar täten för, inte minst genom att erbjuda sitt utbud kostnadsfritt. 2018 sände Operan för första gången live via OperaVision, både den nya uppsättningen av *Aida* och konserten *Birgit Nilsson 100 år*. Även operorna *Fedora* och *Tristessa* har spelats in för att finnas tillgängliga för framtiden.

Genom radio- och tv-sändningar kan Operans föreställningar nå ut till hela landet. Operan samarbetar kontinuerligt med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för en stor publik. Samarbetet har under 2018 resulterat i sju radioutsändningar (2017: åtta stycken) av Operans föreställningar, vilka sändes i Sveriges Radio P2.

Operan samarbetar också med Sveriges Television och under året genomfördes sex stycken tv-sändningar (2017: 3 stycken). Operan Dracula, som spelades in för sändning i SVT under hösten 2017 visades för SVT-publiken i januari 2018 (tittarsiffra ca 85 000). Även *Nötknäpparen* visades i SVT under 2018 hela tre gånger runt jul (tittarsiffra totalt ca 100 000), en repris från 1995, liksom *Midsommarnattsdröm* (tittarsiffra ca 10 000), en repris från 2016.

Dessutom medverkade Operans dansare, musiker och sångare med olika inslag i samband med Nobelbanketten i Blå hallen (tittarsiffra ca 1 178 000), ett tillfälle då Operan nådde ett stort antal tv-tittare och troligen en stor ny publik. Under året direktsändes *Aida*, *Askungen*, *Birgit Nilsson 100 år* och *Rigoletto*, i samarbete med Folkets Hus och Parker, på biografier runt om i Sverige (totalt 9 216 sålda biljetter).

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Operans salong är utrustad med hörslina för att erbjuda personer med nedsatt hörsel möjlighet till en kvalitativ upplevelse. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra tillgängligheten och göra de publika delarna mer inbjudande för personer med funktionsnedsättningar. Både större och mindre arbetsmiljöprojekt har genomförts. Vid kommande ombyggnationer av teatern tas betydande hänsyn för att tillgodose önskemålen om ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att dra nytta av ny teknik och digitalisering.

DHB Östra är en förening för familjer som har döva, hörselskadade eller språkstörda barn. Tillsammans med Operan arrangerade föreningen anpassade medlemsaktiviteter bestående av guidade visningar med kostymprovning.

Den app som introducerades 2017 för smarta telefoner för att ge ökad tillgänglighet för personer inom synnedsättning och/eller dyslexi eller autismspektrumtillstånd, kunde under 2018 bland annat komma till användning i samband med föreställningar av *La Bohème*.

En vidareutveckling av Kungliga Operans app blev säsongsprogrammet som förstärktes med Augmented Reality (AR). Genom att ladda ner Kungliga Operans app gavs möjlighet till en fördjupad upplevelse av programmet – inte bara text och bild, utan nu även med musik, tal och film.

Nya besökare genom breddning av verksamheten

Operans vision är att som nationalscen för opera och balett vara tillgänglig för alla och beröra med starka känslor. En framträdande strategi är att utöka den digitala upplevelsen av repertoaren och för att tillgängliggöra Operans konst till fler människor i hela Sverige och även för att nå nya målgrupper.

För att nå nya publikgrupper har Operan, förutom det viktiga arbetet med digitaliseringen och med att nå barn och unga (läs om detta i kapitel *Unga på Operan*), haft ett stort antal andra aktiviteter under 2018:

Operan når nya publikgrupper genom årligt återkommande evenemang som den välbesökta och omtyckta Kulturturnatten, utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg och operakonserten *Musik på varvet* på Ljusterö. Samarbetet med Parkteatern är även det ett uppskattat och återkommande evenemang som lockar ny publik till Operan och 2018 fick publiken i Vitbergsparken möta ett utdrag ur baletten *Törnrosa* av Marcia Haydée. Detta gäller även för det årliga heldagsevenemanget i Hagaparken på nationaldagen som även 2018 lockade många besökare, varav flera mötte opera och klassisk balett för första gången.

För att nå en ny, bredare och yngre publik gjordes stora marknadsinsatser i anslutning till operan *Tristessa*. Operan bjöd bland annat in ny publik till ett speciellt event med temat – »Framtidens opera« med ljusprojicering på fasaden och dansunderhållning i stora entrén bland annat. Hela initiativet var mycket uppskattat och avslutades med en fest i Operans Guldfoajé.

Välbesökta och uppskattade och arrangemang var liksom tidigare år de sommarkonserter som etablerat Operans Kungliga foajé som en intim och väl fungerande konsertlokal. Parallellt med dessa konserter pågick verksamheten med svenska och engelska guidade visningar, i år med Birgit Nilsson som tema, samtidigt som restaurangerna var öppna under sommarmånaderna, något som har varit uppskattat av såväl stockholmare som tillresta turister.

Genom att samarbeta med Dramaten når Operan nya publikgrupper bland de som främst intresserar sig för film och teater. Utöver Operans deltagande i Bergmanfestivalen, medverkade Operans artister vid åtta tillfällen i *Ord & Ton*, ett musik- och poesiprogram som hålls i Dramatenbaren.

Den öppenhet som Operan generellt arbetar med har bland annat som mål att visa den bredd som Operans verksamhet har. Att öppna upp och bjuda in allmänheten till Kungliga Balettens öppna repetitioner har varit mycket framgångsrikt för att öka insikten om och inblicken i Operans verksamhet. Detta har regelbundet efterfrågats av publiken och det lockar även nya besökare till Operan.

Bevarande av kulturarvet – och skapande av nytt

Under 2018 har Operan, på uppdrag av regeringen, verkat för att vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst. Med hjälp av statens bidrag har man beställt och framfört nya verk av kompositörer, librettister och koreografer. Genom att spela såväl klassiker som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som ett nytt arv skapas. En medvetenhet kring kulturarvet är en förutsättning för att konstformen ska kunna utvecklas och gå vidare.

Inom opera har man under 2018 satsat på uppsättningar av klassiker, som exempelvis *Madama Butterfly*, *Aida*, *Eugen Onegin*, *Rigoletto*, *La Bohème* och *Tosca*, men även mindre kända verk, som också är en del av ett kulturarv,

som *Fedora* med musik av Umberto Giordano liksom att levandegöra operetten genom Henrik Dorsin och Ole-Anders Tandbergs uppfräschade version av den klassiska *Glada änkan*.

Kungliga Operan har under 2018 även verkat för att hålla den klassiska balettkonsten levande, inte minst med nypremiären av Marcia Haydéés *Törnrosa*, men även genom att framföra den mycket populära *Nötknäpparen*, i Pär Isbergs tolkning med musik av Tjajkovskij, samt *Alice i underlandet* av Christopher Wheeldon.

Året 2018 var ett stort jubileumsår, vilket uppmärksammades av Operan på flera sätt. Under året firades Birgit Nilssons 100-årsjubileum med en utställning på operahuset, där ett stort antal scenkostymer som Birgit Nilsson burit på Operan visades. Operan anordnade även en jubileumskonsert på stora scenen. Dessutom stod Operan värd för utdelandet av Birgit Nilsson Prize, vilket befäste Operans viktiga roll i bevarandet av det svenska kulturarvet. Under 2018 uppmärksammades även Ingmar Bergmans 100-årsjubileum. Operan deltog vid två tillfällen med konserter och samtal om Bergman och musiken under Bergmanfestivalen som hölls på Dramaten.

SAMHÄLSENGAGEMANG – DISKUSSION OCH FÖRDJUPNING

Ett av Operans strategiska hållbarhetsmål innebär att Operan ska delta aktivt med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor som kan relateras till Operans repertoar. I konceptet Operan Xtra genomförs evenemang i anslutning till Operans föreställningar där medverkande artister och konstnärliga team tillsammans med inbjudna gäster samtalar om föreställningarna. Operan arrangerade under 2018 ett antal premiärsamtal inför nya föreställningar, där publiken fick möjlighet att lära sig mer om verken, deras aktualitet och tolkning. Dessutom introducerades under året ett nytt format kallat *Eftersnack* för att ytterligare lyfta jämställdhets- och variationsfrågorna.

Inför *Eugen Onegin* hölls ett samtal om konflikten mellan land och stad i Ryssland, Tjajkovskijs utanförskap och homosexualitet samt om att vara ung regissör i Ryssland respektive ung dirigent i USA idag. Då den nyskrivna operan *Tristessa* hade premiär diskuterades könsbyte, stereotyper för det typiskt manliga och det typiskt kvinnliga, feminism och biologisk identitet kontra kulturell identitet. *Tristessa* inleddes med fördjupande introduktioner vid ytterligare två tillfällen. Föreställningen efterföljdes även vid ett tillfälle av ett *Eftersnack*.

Premiärsamtal har även hållits inför *Aida*, om kolonialismens konsekvenser, krig och politiska händers påverkan på individen, samt inför baletten *Trinity*, om koreografens roll i dagens samhälle, om tematiken i de aktuella verken och om vikten av ny dans på repertoaren. Då *Rigoletto* hade premiär under hösten samtalandes det om kvinnors utsatthet idag, civilkurage, makt och maktens undersåtar, ondska och mobbing.

Inför premiären av *Puur* hölls ett samtal om dödadens etik, makt och utsatthet. Dansföreställningen tar sin utgångspunkt i mord på oskyldiga, ett tidlöst och ständigt aktuellt ämne. Dessutom arrangerades i anslutning till en av föreställningarna ett *Eftersnack* i form av ett panelsamtal inför publiken, då dansarens roll som medskapare i verket diskuterades, såväl som Wim Vandekeybus koreografi och val av ämne.

Operan ser samarbeten med forskarvärlden som en viktig del i arbetet med att aktivt delta med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor, inte minst för att lyfta jämställdhets- och variationsperspektivet. Genom Operans samarbete med Stockholms Universitet och serien Öppna föreläsningar nåddes en yngre publik av studenter från de olika forskningsdiscipliner som föreläsarna representerade. Under 2018 hölls totalt åtta föreläsningar med fokus på kopplingen mellan samhällsfrågorna och opera- och balettkonsten.

MEDARBETARE

Operans verksamhet kräver en variation av yrken, allt från dansare till publikvärdar och cirka 120 olika yrkeskategorier, uppdelat på konstnärlig, teknisk och administrativ personal, finns representerade bland Operans medarbetare.

Antalet fast anställda är 540 och av dessa är 21 personer deltidsanställda. Dessutom tillkommer cirka 200 visstidsanställda med kortare uppdrag såsom statister, guider, påklädare och publikvärdar. Beroende på uppdrag kan denna grupp av anställda arbeta allt från någon dag till totalt några veckor per år. Samtliga yrkeskategorier som är verksamma vid Operan är anslutna till kollektivavtal.

Som statligt aktiebolag är det viktigt för Operan att säkerställa att lagar och kollektivavtal följs samt att lokala kollektivavtal anpassas utifrån verksamhetens särskilda förutsättningar.

Exempelvis är det viktigt att arbetstidsplanering möter verksamhetens behov och samtidigt säkerställer en god arbetsmiljö där medarbetare har förutsättningar att leverera arbete av hög kvalitet.

Lönerevision sker i enlighet med fastslagen lönepolicy från 2017 och villkor för personalförmåner ska vara tydliga. Bland annat finns en personalbiljettpolicy som sätter ramar för personalbiljetter. HR-avdelningen har en specialist- och rådgivande funktion där dessa frågor hanteras.

Under 2018 outsourcade Operan lönehanteringen till ett externt företag. Syftet var att få till en effektivare lönehantering för både chefer och medarbetare.

Kompetensutveckling och karriärväxling

För att skapa en välfungerande verksamhet och för att stå på högsta nivå vad gäller utveckling och förnyelse behöver alla medarbetare kompetensutveckling. Behovet av kompetensutveckling diskuteras mellan chef och medarbetare vid det årliga medarbetarsamtalet och varje chef med budgetansvar har en post för kompetensutveckling

inom avdelningen. Dessutom finns centrala resurser för Operans ledarskapsutveckling. Kompetensutvecklingsavtal finns i centrala kollektivavtal.

Under 2018 påbörjades arbetet med att arbeta fram en kompetensförsörjningsstrategi, vilket kommer att fortsätta under 2019. Syftet med strategin är att styra och utveckla medarbetarnas och organisationens kompetens i linje med verksamhetens mål och strategier. Förhoppningen är att en stabil långsiktig planering ska ge tydliga kortsiktiga aktiviteter och en trygghet i beslutsfattande. Ambitionen är att vara proaktiv och framåtdrivande i allt arbete som bidrar till att verksamheten har den kompetens som behövs för att möta framtida utmaningar.

Flera yrkeskategorier inom Operans verksamhet har fysiskt krävande yrken, exempelvis dansarna. Från och med 2016 erbjuds medarbetare inom vissa yrkeskategorier på Operan stöd via stiftelsen Stöd för Omställning och Karriärväxling (SOK) som erbjuder aktivt och ekonomiskt stöd till karriärväxling för personer som haft eller har anställning vid offentligt finansierade sceninstitutioner. Stödet avser dansare, korister, sångsolister och musiker.

Barnartister

I vissa av Operans produktioner ingår barn och ungdomar, exempelvis i barnkörer eller statistuppdrag. En föreståndare ansvarar för barnens fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljö och dessutom finns barnansvariga som alltid är närvarande när barnen befinner sig i Operans lokaler. För barn och unga gäller särskilda regler för arbetstider och arbetsuppgifter, vilka inte alltid kan efterlevas vid medverkan i Operans föreställningar. Operan söker därför dispens av Arbetsmiljöverket för varje barn, repetitions- och föreställningstillfälle. Under 2018 har Operan sökt dispens för fyra produktioner och 96 arbetande minderåriga (2017: 118). Precis som för föregående år beräknas antalet barn en gång per produktion, vilket innebär att samma barn kan ha räknats flera gånger om det har medverkat i flera produktioner.

Under 2018 påbörjades ett arbete med att utveckla barnens sociala och organisatoriska arbetsmiljö. Arbetet har inneburit att handlingsplaner ska arbetas fram, befattningsbeskrivningar ska uppdateras och medarbetare som arbetar med barnen ska kompetensutvecklas. Dokumenten tas fram, och utbildningen genomförs i början av 2019.

Likabehandling och inkludering

Operan ska vara en tillgänglig arbetsplats där alla medarbetare och arbetssökande känner sig välkomna, och där variation och likabehandling främjas. Operan ska vara en arbetsplats som arbetar mot och är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Operan har en likabehandlingspolicy som uppdaterades under 2018, med tillhörande handlingsplan som beskriver processen för anmälan av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande särbehandling.

Under hösten 2017 startade uppropen #metoo och #visjungerut och Operan har, både internt och gemensamt med branschen, sedan dess utfört viktigt arbete med att minska mörkertalet och bekämpa tystnadskulturen och framförallt eliminera trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer inom scenkonstbranschen. Ledningen har fortsatt att klargöra Operans ståndpunkt om nolltolerans mot alla typer av diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. Under första kvartalet 2018 genomförde HR-avdelningen workshops med alla avdelningar för att tillsammans med medarbetarna prata om hur de upplever frågan om sexuella trakasserier idag, och för att diskutera vad Operan kan göra för att bli en arbetsplats där alla känner sig välkomna.

Under 2018 initierades ett forum där alla medarbetare fick möjlighet att träffa vd och HR-chef för att diskutera frågor som; *hur startar och fortlever en tystnadskultur, vilka risksignaler finns och hur skapar vi långsiktig förändring?* Under våren 2018 genomfördes även en utbildning av chefer och skyddsombud i hur arbetsgivaren ska åtgärda och arbeta förebyggande med likabehandlingsfrågor. Fokus låg även på vilka lagar och regler som aktualiseras.

I början av 2018 genomfördes förändringar i Operans produktionsprocess för ett större fokus på likabehandlingsfrågor. Anställningsavtal och dess bilagor har skrivits om och Operans likabehandlingspolicy bifogas numera alla nya anställningsavtal, oavsett anställningsform. Likabehandlingspolicyn tas även upp vid kollationer (första produktionsmötet) där gästande artister och regissörer med flera, medverkar för att ta diskussionen in i produktionerna.

Under våren 2018 inledde Operan ett samarbete med ett externt företag – Clusjion. Samarbetet inleddes med ett seminarium för alla medarbetare, som handlade om trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande och exkluderande handlingar och strukturer på arbetsplatsen. Efter seminariet genomfördes en webbenkät för att medvetandegöra och kartlägga hur likabehandlingen uppfattades av Operans medarbetare. Medarbetarna fick svara på frågan om de utsatts för någon form av exkluderande handling under arbetsdagen, en fråga som ställdes varje dag under en månads tid. Sammanfattningsvis visade enkäten att sexuella trakasserier inte upplevs som ett stort problem idag, men att det förekommer andra typer av exkluderande beteenden som Operan behöver arbeta vidare med. Enkäten visade framför allt att Operans medarbetare kan uppleva en negativ jargong mellan avdelningarna, att individer eller idéer osynliggörs samt att man förhindras i arbetsinsatsen på grund av man inte får tillgång till nödvändig information.

Operan kommer att arbeta vidare med organisationskulturen samt arbeta vidare med utvecklingen av ett aktivt ledar- och medarbetarskap utifrån den framtagna ledar- och medarbetarfilosofin. Operan kommer även att arbeta vidare med samtal och seminarier kopplade till likabehandling och inkludering.

Variation

I slutet av 2018 hade Operan 540 fast anställda, varav 51 procent män och 49 procent kvinnor. Målet är att ha en fördelning på minst 60/40 per yrkeskategori, vilket har uppnåtts totalt sett. Dock skiljer det något per yrkeskategori, se tabell 2. I ledningsgruppen är kvinnor i majoritet medan mellanchefer övervägande är män.

Operans målsättning är att ha en bra spridning i åldersstrukturen inom varje yrkesgrupp. Åldersmässigt finns merparten av de anställda i ålderskategorierna 30 år och däröver. Bland konstnärlig personal är gruppen 30–49 år dominerande, vilket är naturligt med tanke på att pensionsåldern för sångare är 52 år och pensionsåldern för dansare är 41 år.

Operan arbetar aktivt med att minska obalanserna vid nyrekrytering, men Operans låga personalomsättning medför att köns- och åldersstrukturer tar lång tid att för-

ändra och måste beaktas över ett längre perspektiv. Under 2018 sjönk Operans personalomsättning. Anledningen till detta är att man under 2018 inte hann ersätta de vakanser som uppstod under 2017.

Varje år genomför Operan en lönekartläggning för att synliggöra skillnader i lön mellan män och kvinnor. Kartläggningarna har under flera år visat på små löneskillnader mellan män och kvinnor och 2018 kunde ingen löneskillnad relaterad till kön påvisas.

Inom baletten är den nationella variationen stor, med ett 20-tal nationaliteter representerade. Även inom orkestern och kören förekommer flera olika nationaliteter. Operan arbetar också med många internationella team och gäster. Vid rekrytering till Kungliga Hovkapellet sker all provspelning bakom skärm, vilket innebär full anonymitet för den sökande och att den som får tjänsten helt och hållet är den som anses spela bäst.

Tabell 2. Antal anställda per kön och ålderskategori

ANTAL ANSTÄLLDA PER KÖN OCH ÅLDERSKATEGORI						
2018 (2017)	Antal	Man (%)	Kvinna (%)	< 29 år (%)	30–49 år (%)	> 50 år (%)
Ledningsgrupp	10 (10)	20 (20)	80 (80)	0 (0)	30 (60)	70 (40)
Mellanchefer	9 (14)	78 (71)	22 (29)	0 (0)	22 (43)	78 (57)
Arbetsledare	17 (22)	65 (68)	35 (32)	0 (0)	18 (14)	82 (86)
Konstn. personal	272 (268)	52 (52)	48 (48)	11 (13)	47 (51)	42 (36)
Teknisk personal	165 (169)	58 (61)	42 (39)	4 (6)	38 (40)	58 (54)
Adm. Personal	67 (53)	33 (28)	67 (72)	0 (4)	48 (51)	52 (45)
Totalt	540 (536)	51 (53)	49 (47)	7 (9)	43 (45)	50 (46)
Styrelse	7 (7)	43 (43)	57 (57)	0 (0)	14 (14)	86 (86)

Tabell 3. Personalomsättning och sjukfrånvaro

PERSONALOMSÄTTNING OCH SJUKFRÅNVARO (%)	2018	2017	2016
Personalomsättning	4,7*	6,6	7,7
Sjukfrånvaron totalt	4,5	3,3	3,2
<i>Sjukfrånvarons fördelning per kön och åldersgrupp</i>			
Kvinnor	4,1	2,8	3,2
Män	4,9	3,8	3,2
Anställda under –30 år	1,4	2,7	3,7
30–49 år	4,1	2,0	2,4
50–	5,8	4,8	3,9
Sjukfrånvaro över 60 dagar av den totala frånvaron	36,9	35,5	24,0

*Under 2018 anställdes 22 personer och andelen nyanställda var 4 %. Antalet avgångar var 29 st.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Medarbetarnas hälsa och säkerhet är ett prioriterat område för Operan och några av Operans tjänster är högriskyrken med tung fysisk belastning. Alla Operans anställda erbjuds friskvård i form av fri tillgång till Operans träningslokaler och årskort på träningsanläggning till reducerat pris.

Egen företagshälsovård

Operan har egen auktoriserad företagshälsovård i form av företagsläkare och företagssköterska. Dessa är specialiserade på förebyggande friskvård och arbetsrelaterade skador och sjukdomar samt rehabilitering så att sjukskrivna så snabbt som möjligt ska kunna återgå i tjänst. Det finns även tillgång till kontrakterad ortoped för dansarna och öron-, näsa-, halsspecialist för sångarna.

Arbetskadorna, tillbud, riskobservationer och sjukfrånvaro

Under 2018 implementerade Operan ett digitalt verktyg för att rapportera och utreda arbetskadorna, tillbud och riskobservationer.

Under 2018 inrapporterades 14 tillbud (2017: 19 st), 35 arbetsskadeanmälningar (2017: 18 st) och fyra riskobservationer (har ej rapporterats tidigare). Övervägande delen av inrapporterade tillbud, arbetskadorna och riskobservationer är relaterade till arbetet på scenen. Dessutom utgör skador för dansarna i samband med framför allt repetition en del av arbetskadorna. Fem av de inrapporterade arbetskadorna var cykel- eller fallolyckor på väg till eller på väg från jobbet, till skillnad från 2017 då det inte rapporterades några sådana olyckor. Det går i övrigt inte att se någon tydlig förklaring till de ökade arbetsskadeanmälningarna som ökat avseende alla platser där arbetskadorna brukar uppkomma. En anledning till ökningen kan vara att det nu är enklare att rapportera händelser i det digitala verktyget som implementerades under 2018.

Samtliga tillbud och arbetskadorna utreds av chef och skyddsombud och redovisas även under arbetsmiljökommitténs möten. Skyddsronder med fokus på den fysiska arbetsmiljön och skyddsronder med fokus på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön genomfördes under våren respektive hösten 2018.

Under 2018 tillsattes en partssammansatt arbetsgrupp bestående av representanter från arbetsgivaren, företagshälsovården samt skyddsombud med uppdrag att genomföra en arbetsmiljörevision som presenteras för arbetsmiljökommittén i början av 2019. Arbetsmiljörevisionen ska genomföras årligen.

Operan har en högre sjukfrånvaro 2018 jämfört med 2017 (tabell 3). Sjukfrånvaron för medarbetare under 30 år minskade, medan övriga grupper ökade. Under 2019 kommer sjukfrånvaron att analyseras och följas upp. Operan har en relativt hög andel av sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar. En majoritet av långtidssjukskrivningarna utgörs av skador hos medarbetare med ett mycket fysiskt krävande arbete, såsom dansare i baletten.

Risikanalyser och krisberedskap

Inför varje ny produktion görs en förberedande riskanalys med genomgång av eventuella risker och säkerhetsmoment i produktionen. Biträdande regissör informerar nya medverkande om gällande säkerhetsföreskrifter. Inför premiär av en produktion görs sedan ytterligare säkerhetsgenomgångar och inför varje föreställning görs alltid säkerhetskontroll av både scenområdet och publika utrymmen. Utbildningar inom Heta Arbeten, Advanced Responder och hlr samt brandskyddsutbildning sker löpande vid behov.

Under 2018 genomfördes en arbetsmiljöutbildning för Operans chefer och skyddsombud. Syftet med utbildningen var att klargöra chefens och skyddsombudets ansvar och roll i arbetsmiljöarbetet, samt att stärka samarbetet mellan chef och skyddsombud i det dagliga systematiska arbetsmiljöarbetet.

Under 2018 arbetades en ny kris- och beredskapsplan fram och en ny krisorganisation skapades.

OPERANS MILJÖANSVAR

Enligt Operans hållbarhetspolicy ska Operan eftersträva ett modernt resurstänkande och etiskt ansvar för människor och miljö i sin verksamhet. Operans miljöpåverkan består framför allt av drift och skötsel av fastighet samt materialanvändning vid framställandet av nya produktioner, varför åtgärder för att minska miljöpåverkan fokuseras på dessa områden. Operan arbetar aktivt med uppföljning av energiförbrukning och avfallshantering, bland annat genom dialog med fastighetsförvaltaren för operahuset och för Operans verkstäder i Gäddviken. För att minska risken för skada på människor och miljö vid produktion av de material som Operan använder, ställs miljökrav i samband med inköpsprocessen (se avsnitt *Inköp och ansvar i leverantörsledet*).

Energi och klimat

Operans energiförbrukning kommer från el, uppvärmning och kyla samt bränsle till Operans egna fordon. Under 2018 kom 95 procent (2017: 95 procent) av den förbrukade energin från förnybara energikällor. Den förbrukade energimängden förhåller sig relativt stabil från år till år. Operahuset, som byggdes 1898, medför dock stora utmaningar vad gäller att reglera värme och kyla på ett sätt som passar verksamheten idag. Förhoppningen är att krav på förbättrad energiprestanda ska kunna ställas då operahuset renoveras.

Den klimatpåverkan som uppstår är beroende av såväl val av energislag som förbrukad energimängd. Operans utsläpp av växthusgaser kommer framför allt från uppvärmning av lokaler. Under 2018 var energiförbrukningen totalt 7 577 mwh (2017: 7 902 mwh) och klimatpåverkan från Operans användning av el, värme, kyla och fordonsbränsle var 246 CO₂-ekvivalenter (2017: 333 CO₂-ekvivalenter). Minskningen av växthusgasutsläpp jämfört med 2017 beror främst på att Operans fjärrvärmelieferantör har

genomfört ett antal förbättringsåtgärder under året, vilket har lett till minskade utsläpp från fjärrvärmeförbrukningen.

Operans klimatpåverkan påverkas även av de resor som genomförs. Under 2017 upprättades en resepolicy för resor i tjänsten som hjälper medarbetarna att resa säkert, kostnadseffektivt och mer hållbart och minskar risken för att koldioxidkrävande resor görs i onödan. I policyn beskrivs det att Operans medarbetare ska tillämpa ett effektivt resande där alla tjänsteresor ska ha ett klart definierat syfte och fylla ett för verksamheten väl motiverat behov. Resefria alternativ, så som video- eller telefonkonferenser, ska övervägas i första hand. Därefter ska man prioritera att åka tåg när detta är möjligt istället för att flyga samt använda sig av kollektivtrafik istället för taxi. Används hyrbil ska miljöbil väljas om det är möjligt. Ett arbete för uppföljning av resorna har påbörjats.

Kemikalier och avfall

Ett aktivt arbete pågår för att minska Operans avfallsmängder samt förbättra sorteringen av avfall. Under 2018 utökades sorteringsmöjligheterna i operahuset och omfattande sortering finns numera i såväl operahuset som på Operans anläggning i Gäddviken. Bland annat sorteras

elektronik, papper, kartong, trä, glas, metall samt olika typer av farligt avfall. Genom den utökade sorteringen har man kunnat minska mängderna avfall som går till deponi och ökat mängden material som kan återvinnas. Totalt samlades 9,7 ton farligt avfall samt 329,3 ton icke-farligt avfall in under året. Anledningen till att mängden farligt avfall var större under 2018 jämfört med 2017, är främst att tömning av oljeslam från Operans verkstäder i Gäddviken inte behövde genomföras under 2017. Däremot genomfördes tömning vid slutet av 2016 och i början av 2018. Av den totala mängden farligt avfall som hämtades under 2018 utgjorde oljeslammet cirka 7,1 ton.

I Operans verkstäder sker en viss kemikalieanvändning. I största möjliga mån undviks hantering av farliga ämnen som exempelvis lösningsmedel, epoxyplaster och polyuretanskum. All hantering av lösningsmedel som ändå behövs utförs i ett slutet system med relevant skyddsutrustning. Spill tas till station för miljöfarligt avfall. Vattenbaserade färgrester avskiljs i eget system innan vattnet går vidare till avloppet.

Kontaktuppgifter för frågor gällande hållbarhetsredovisningen:

Maria Bratt, vice vd, 08-791 43 10, maria.bratt@operan.se

Tabell 4. Insamlat avfall från operahuset samt Operans verkstäder i Gäddviken.

TOTALA AVFALLSMÄNGDER (TON)	2018	2017	2016
Farligt avfall			
Deponi	9,7	1,5	9,3*
Icke farligt avfall			
Återvinning	86,1	64,4	56,1
Förbränning	190,6	184,9	156,9
Deponi	52,6	73,0	64,5
Icke-farligt avfall totalt	329,3	322,3	277,5
Totalt	339,0	323,8*	286,8*

* I 2017 års hållbarhetsredovisning avrundades avfallsmängder till heltal, vilken innebär att mängderna skiljer sig något mot föregående års redovisning.

GRI-index

Operans hållbarhetsredovisning är framtagen i enlighet med Global Reporting Initiative (GRI Standards), tillämp-

ningsnivå Core. GRI-upplysningens publikationsår är 2018 för samtliga upplysningar nedan.

Allmänna standardindikatorer

	SIDA	KOMMENTARER T EX AVGRÄNSNINGAR
102-1: Organisationens namn	20	
102-2: De viktigaste aktiviteterna, produkterna och/eller tjänsterna	4-5, 8-10	
102-3: Lokalisering av organisationens huvudkontor	20	
102-4: Länder som organisationen har verksamhet i	20	
102-5: Ägarstruktur och företagsform	20	
102-6: Marknader där organisationen är verksam	4	
102-7: Organisationens storlek	4	
102-8: Medarbetardata	38-40	
102-9: Organisationens leverantörskedja	33-35	
102-10: Väsentliga förändringar under redovisningsperioden		Inga väsentliga förändringar har förekommit
102-11: Hur organisationen följer försiktighetsprincipen		Operan tillämpar försiktighetsprincipen vid användning av nya material och produkter
102-12: Externa regelverk, standarder, principer som organisationen omfattas av/stödjer	27	
102-13: Medlemskap i organisationer och sammanslutningar	30	
102-14: Uttalande av vd/ordförande	3	
102-16: Organisationens värderingar, principer, standarder, uppförandekod och etiska policys	30	
102-18: Organisationens bolagsstyrning	20-23	
102-40: Organisationens intressenter	28-29	
102-41: Andel av personalstyrkan som har kollektivavtal	38-39	
102-42: Princip för identifiering och urval av intressenter	28	
102-43: Former för intressentengagemang	28-29	
102-44: Väsentliga områden som lyfts via kommunikation med intressenter	27-29	
102-45: Organisationsstruktur samt redogörelse för enheter som ingår eller exkluderas	22	Hela Operans verksamhet omfattas av redovisningen
102-46: Process för definition av innehållet i redovisningen	27	
102-47: Väsentliga områden	27	
102-48: Effekt av och orsak till omräkning/ändring av data/info		Inga förändringar
102-49: Väsentliga förändringar jämfört med tidigare redovisningar		Inga förändringar
102-50: Redovisningsperiod		2018-01-01 till 2018-12-31
102-51: Datum för publicering av senaste redovisningen		April 2018
102-52: Redovisningscykel		Ettårig, kalenderår
102-53: Kontaktperson för redovisningen	42	
102-54: Rapportering i enlighet med GRI Standards Core/Comprehensive	27	
102-55: GRI-innehållsindex	43-45	
102-56: Policy och rutiner för extern granskning	27	

Väsentliga aspekter och resultatindikatorer

SIDA

EKONOMISKA RESULTAT

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	33–35
201-1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	33
201-4	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	33

DELAKTIGHET, DIALOG OCH SAMVERKAN

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	28
Operan	Resultat medarbetarundersökning	28–29, 32

ANSTÄLLNINGSVILLKOR

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	38–40
401-1	Antal och andel nyanställda samt personalomsättning	40 Redovisas inte per åldersgrupp och kön.

MEDARBETARES HÄLSA OCH SÄKERHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	41
403-2	Omfattning av skador och sjukfrånvaro	41 Redovisas delvis. Endast redovisning av antal olyckor, tillbud och riskobservationer. Frekvens vad gäller skador, arbetsrelaterad sjukdom och frånvaro till följd av arbetsrelaterad skada eller sjukdom redovisas inte.

KOMPETENSUTVECKLING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	28–29, 38–39
404-3	Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av prestation	28–29

VARIATION, JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINERING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	39–40
405-1	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp	40
405-2	Procentuell löneskillnad mellan män och kvinnor per personalkategori och region	40
406-1	Antal fall av diskriminering	Under 2018 har inga fall av diskriminering kommit till ledningens kännedom.

ANTI-KORRUPTION

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	30, 33–34
205-3	Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter	Inga incidenter har kommit till ledningens kännedom 2018.

Väsentliga aspekter och resultatindikatorer

SIDA

EFTERLEVNAD AV LAGAR OCH BESTÄMMELSER OCH KORREKT MARKNADSKOMMUNIKATION

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	30
419-1	Monetärt värde av betydande böter och det totala antalet icke-monetära sanktioner till följd av brott mot gällande lagar och bestämmelser.	Under 2018 har Operan inte tilldömts några monetära sanktioner till följd av brott mot gällande lagar och bestämmelser. Operan har inte heller blivit stämd vid domstol eller konfliktlösningsinstitut.

TILLGÄNGLIGHET TILL OPERANS UTBUD FÖR HELA SAMHÄLLET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	31, 36–38
Operan	Antal radio- och tv-sändningar, digitala sändningar, turnéer och gästspel, Antal föreställningar och aktiviteter för barn och ungdom	8–10, 32, 36–37
Operan	Antal skapande skola-aktiviteter	35

SAMHÄLLENGAGEMANG OCH -UTVECKLING

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	30, 32, 38
Operan	Antal genomförda aktiviteter för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor som anknyter till produktionen	32

BEVARA OCH SKAPA NYTT KULTURARV

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	37–38
Operan	Antal klassiska verk, nyskrivna verk och antal beställningsverk	6

VARIATION HOS PUBLIK OCH BESÖKARE

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	28, 31, 36–37
Operan	Publik via digitala satsningar, antal barn och unga besökande, andel förstagångsbesökare och andel i åldersgrupper under 40 år	28 Pga. omformulering av de strategiska hållbarhetsmålen har innehållet i indikatorn justerats.

PUBLIK/BESÖKARES HÄLSA OCH SÄKERHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	41
416-1	Andel av signifikanta produkt- och servicekategorier för vilka påverkan på hälsa och säkerhet utvärderas i förbättringssyfte	41

KUNDNÖJDHET

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	28
Operan	Resultat av undersökningar för mätning av kundnöjdhet	28

ANSVAR FÖR BARN SOM MEDVERKAR I OPERANS PRODUKTIONER

103-1 – 103-3	Hållbarhetsstyrning	39
408-1	Verksamheter där det finns risk för fall av barnarbete och åtgärder som vidtagits	39

Revisors rapport över översiktlig granskning av Kungliga Operan AB:s hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till Kungliga Operan AB, org.nr 556190-3294

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Kungliga Operan AB att översiktligt granska Kungliga Operan AB:s hållbarhetsredovisning för år 2018. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidorna 27–45 i detta dokument varav den lagstadgade hållbarhetsrapporten definieras på sidan 4.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidorna 43–45 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 *Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARS rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning

och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Kungliga Operan AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts.

Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

UTTALANDEN

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 21 mars 2019
Deloitte AB

Didrik Roos
AUKTORISERAD REVISOR

Stolt partner till Kungliga Operan
Mastercard

Samarbetspartner
Wallenius Lines

REDAKTION: *Maria Nyberg, Torbjörn Eriksson, Helena Sköldborg, Ulrika Öhrner*

GRAFISK FORM: *Cina Stegfors*

OMSLAGSBILD: *Frida Nilson*

HÅLLBARHETSREDOVISNING: *Sara Pettersson*

ANSVARIG UTGIVARE: *Birgitta Svendén*